

เช็กสีในนคร: การเมืองเรื่องพื้นที่ งานบริการทางเพศ
และแรงงานข้ามชาติชาวไทยในเนเธอร์แลนด์
Sex in the City: Spatial politic, sex work
and Thai migrant workers in the Netherlands

จิราพร เหล่าเจริญวงศ์

ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา

คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Jiraporn Laocharoenwong

Department of Sociology and Anthropology

Faculty of Political Sciences, Chulalongkorn University

E-mail: Jiraporn.la@chula.ac.th

วันรับบทความ: 22 เมษายน 2565 (Received April 22, 2022)

วันแก้ไขบทความ: 20 พฤษภาคม 2565 (Revised May 20, 2022)

วันตอบรับบทความ: 6 มิถุนายน 2565 (Accepted June 6, 2022)

บทคัดย่อ

เนเธอร์แลนด์เป็นประเทศแรก ๆ ของโลกที่การขายบริการทางเพศอย่างเสรีนั้นถูกกฎหมาย ย่านโคมแดงหรือที่ทั่วโลกรู้จักในนาม “Red light district” กลายเป็นสัญลักษณ์ของเมืองอัมสเตอร์ดัมและดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เดินทางมาเยือน ในปี ค.ศ. 2010 เทศบาลเมืองอัมสเตอร์ดัมอ้างว่าพื้นที่ย่านนี้เต็มไปด้วยเครือข่ายอาชญากรรมและการค้ามนุษย์ เสนอให้มีการจัดระเบียบและนำเอาอาชญากรรมออกไปจากพื้นที่ บทความชิ้นนี้ปริทรรศน์และตรวจสอบนโยบายงานบริการทางเพศ 2 โครงการหลัก คือ โครงการ 1012

และเดอะวอลล์ และเสนอว่าพื้นที่กลายเป็นเครื่องมือสำคัญในการจัดระเบียบงานบริการทางเพศ ผ่านการปรับทัศนียภาพใหม่ของเมือง (gentrification) กระบวนการนี้ลดจำนวนพื้นที่การขายบริการทางเพศลง ผลักคนอาศัยเดิมออกไป ขณะเดียวกันแทนที่ด้วยธุรกิจที่มีมูลค่าสูงและนักท่องเที่ยว ซึ่งทำให้พื้นที่ถูกเปิดกว้างและถูกมองเห็นมากขึ้น (visible) ตรงกันข้ามกับธรรมชาติของงานบริการทางเพศที่มักจะอยู่ในพื้นที่สีเทา (grey space) และต้องการความเป็นส่วนตัวซึ่งเป็นลักษณะพิเศษของพื้นที่และท่วงท่าที่โดดเด่นของย่านโคมแดง นอกจากนี้การเมืองของการจัดระเบียบพื้นที่และการออกใบอนุญาตบังคับให้แรงงานไทยต้องเลือกระหว่างการเป็นหมอนวดธรรมดา หรือ การเป็นคนทำงานบริการทางเพศ ซึ่งอยู่ใน “กล่อง” ของการจัดประเภท จากแต่เดิมที่สามารถลื่นไหลไปมาได้ (fluidity) กลายเป็นไม่สามารถข้ามไปมาระหว่างสองประเภทนี้ได้ anymore พื้นที่ได้ถูกจัดการและนิยามโดยรัฐและใช้เป็นเครื่องมือในการควบคุมแรงงานไทย ซึ่งลดทอนความเป็นผู้กระทำการของพวกเขาเอง โดยแต่เดิมนั้นถูกนิยามผ่านความเข้าใจของตัวของเธอเอง

คำสำคัญ: การเมืองของพื้นที่, เขตโคมแดง, พื้นที่สีเทา, งานบริการทางเพศ, แรงงานอพยพชาวไทย

Abstract

The Netherlands was the first country to officially legalize sex work. The Red light district (De Wallen in Dutch) became a main destination for tourist attraction. In 2010, the Amsterdam municipality launched a new policy regulatory in order eliminate criminal network and human trafficking. This paper zooms in on two specific spatial regulatory projects– Project 1012 and The Wall–concerning the politics and spaces of sex work in the Netherlands during the 2010s and looks at how these come into

conflict with spatial understandings and mobility of Thai migrants in these spaces. Drawing from fieldwork and documentary analysis, the paper argues that the two government-led projects use urban spatial strategies such as gentrification to govern sex work by changing and shrinking sexual space and making the area visible and open. This contradicts the nature of sex work itself and changes the distinctive character and choreography of the space. Moreover, through the perspective of Thai migrants in massage parlors who were affected by the policy, it argues that the rigid classification and licensing of spaces of sex work conflicts with Thai women's lived experiences of the work, where the distinction between 'masseuse' and 'sex worker' was always fluid, as was moving between work places.

Keyword: Spatial politics, red light district, grey space, sex work, Thai migrants

บทนำ

ประเทศเนเธอร์แลนด์เป็นหนึ่งในประเทศแรก ๆ ที่ทำให้การขายบริการทางเพศนั้นถูกกฎหมายและเสรี กฎหมายฉบับนี้ได้ผ่านสภา และนำมาใช้ในปี ค.ศ. 2000 แต่กระนั้น ในปี ค.ศ. 2010 เทศบาลเมืองอัมสเตอร์ดัมได้อ้างเหตุผลเรื่องตัวเลขการค้ามนุษย์ที่เพิ่มขึ้น การขยายตัวของเครือข่ายอาชญากรรมในย่านโคมแดง จึงได้ออกประกาศนโยบายต่อสู้และกวาดล้างอาชญากรรมในนามโครงการ 1012 (Project 1012) เลข 1012 เป็นหมายเลขรหัสไปรษณีย์ของย่านโคมแดง โดยการสั่ง “ปิดหน้าต่างของผู้ขายบริการ”¹ กวาร์ร้อยแห่ง และยึดพื้นที่จากเอกชนคืนกลับมาไว้ในการดูแลของรัฐ ส่งผลให้ผู้ขายบริการ

ทางเพศหลายร้อยคนถูกผลักดันออกจากพื้นที่ทำงานที่ตนเองเคยทำ (displacement) จึงเกิดการเดินขบวนประท้วงคัดค้านโครงการ 1012 และขอพื้นที่ทำงานของพวกเขาคืน นอกจากนี้ก็จะไม่ได้ที่ทำงานคืนแล้วเทศบาลอัมสเตอร์ดัมกลับเชิญชวนประชากรกลุ่มใหม่ เช่น นักธุรกิจและศิลปินให้เข้ามาอาศัยอยู่และใช้พื้นที่ย่านนี้ประกอบธุรกิจหรือจัดแสดงศิลปะ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อปรับทัศนียภาพพื้นที่ใหม่ (gentrification) และล้างภาพจำที่ผู้คนเคยมีต่อเมืองอัมสเตอร์ดัม

ในระดับชาติรัฐบาลเนเธอร์แลนด์ได้ออกโครงการเดอะวอลล์ (The wall) เพื่อปราบปรามการจ้างงานที่ผิดกฎหมายและเครือข่ายการค้ามนุษย์ในหมู่บ้านนวดจีน รวมถึงการขอใบอนุญาตผิดประเภทของร้านนวดไทย โดยมักจะจ้างแรงงานข้ามชาติและมักจะตั้งอยู่ในเมืองใหญ่ เช่น อัมสเตอร์ดัม เฮก รอตเตอร์ดัม อุเทรคต์ และโกรนิงเงิน โดยหากพบว่าร้านนวดขอใบอนุญาตที่ผิดประเภท หรือมีการลักลอบการให้บริการทางเพศ จะถูกสั่งปิดและยึดใบอนุญาตทันที ทั้งโครงการ 1012 และเดอะวอลล์ขัดแย้งกับแนวคิดเบื้องหลังของกฎหมายในปี ค.ศ. 2000 คือเสรีภาพในการประกอบอาชีพขายบริการทางเพศ ซึ่งพยายามสนับสนุนให้อาชีพขายบริการทางเพศเป็นอาชีพที่ไม่ต้องหลบ ซ่อน คนมาทำงานด้วยความสมัครใจ เป็นสิทธิส่วนบุคคล มีอิสระและมีศักดิ์ศรี และการขายบริการทางเพศเชิงธุรกิจสามารถทำได้โดยถูกกฎหมายและอยู่ภายใต้การควบคุมของรัฐ

ปรากฏการณ์ข้างต้นสะท้อนความขัดแย้งระหว่างการขายบริการทางเพศ เมือง การใช้พื้นที่ของเมืองรวมถึงการใช้วาทกรรมการค้ามนุษย์เพื่อทำให้นโยบายนั้นชอบธรรมในการผลักดันให้คนขายบริการออกจากพื้นที่ทำงานของพวกเขา ซึ่งชวนให้ตั้งคำถามว่านโยบายการขายบริการทางเพศเปลี่ยนจากการอนุญาตให้ทำได้อย่างเสรีไปสู่การควบคุมและจัดการเชิงพื้นที่ได้อย่างไร เพราะเหตุใดพื้นที่ที่จึงกลายเป็นเป้าหมายและเทคโนโลยีในการจัดระเบียบผู้ขายบริการทางเพศในอัมสเตอร์ดัม และพื้นที่ที่ถูกจัดระเบียบ

อย่างเข้มงวดมีบทบาทต่อการทำงานหรือต่อชีวิตประจำวันผู้ทำงานบริการชาวไทยอย่างไร

บทความนี้ใช้มุมมองเรื่องพื้นที่มาวิเคราะห์นโยบายและประสบการณ์ของแรงงานชาวไทยในประเทศเนเธอร์แลนด์ ซึ่งพื้นที่ทางเพศและการขายบริการทางเพศมักตั้งอยู่ในเขตเมือง (Aalbers & Sabat, 2012) และมีความสัมพันธ์อย่างสูงกับเมือง พื้นที่และภาพลักษณ์ของเมือง (ไม่ได้หมายความว่าพื้นที่ชนบทนั้นไม่เชิ่กซ์ หรือไม่มี หรือไม่สามารถมีอุตสาหกรรมบริการทางเพศได้) ซึ่งส่วนใหญ่เรามักจะพบว่าการขายบริการทางเพศกระจุกตัวอยู่ในย่านโคมแดงอันเป็นพื้นที่เปิดและสามารถสังเกตเห็นได้ง่าย ด้วยเหตุผลนี้เองที่ทำให้พื้นที่อันเป็นที่ตั้งของธุรกิจการขายบริการทางเพศมักถูกจัดการโดยเจ้าหน้าที่รัฐ

บทความนี้ชี้ให้เห็นมุมมองในการศึกษาเรื่องการขายบริการทางเพศที่ไม่ได้จำกัดอยู่ที่ประสบการณ์ส่วนบุคคลของตัวผู้ขายบริการแต่เพียงอย่างเดียว แต่เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างพื้นที่ของเมือง การขายบริการทางเพศ และนโยบายของรัฐที่เชื่อมโยงกัน เน้นอนว่ากระบวนการปรับทัศนียภาพของพื้นที่ (gentrification) และเน้นความเข้มงวดในการตรวจสอบ ถูกใช้เพื่อลดพื้นที่ทางเพศ (sexual space) และผลักดันขายบริการทางเพศให้ออกไปจากใจกลางเมือง พื้นที่เป็นทั้งเป้าหมายและเทคโนโลยีในการควบคุมและปกครองประชากรของรัฐ (Foucault, 1980) แทนที่รัฐจะควบคุมที่ตัวประชากรโดยตรง การสั่งปิดหน้าต่างหรือร้านนวดที่ขอใบอนุญาตผิดประเภทส่งผลให้ผู้ทำงานบริการทางเพศขาดพื้นที่ทำงานที่ปลอดภัย และต้องไปทำงานอยู่ในพื้นที่ลับตา เช่น โรงแรม บ้านเช่า หรือต้องเคลื่อนย้ายมากขึ้น เช่น การทำงานแบบเพื่อนเที่ยว (escort) การออกไปหาพื้นที่ทำงานในจังหวัดอื่น ๆ หรือในประเทศเพื่อนบ้าน

นอกจากนี้การมีตำรวจที่เดินผ่านไปมาทุก 10 นาที การแทนที่หน้าต่างที่ถูกปิดไปด้วยงานศิลปะ การเปิดพื้นที่ให้กลุ่มคนอื่น ๆ เข้ามาใช้ ทำให้พื้นที่เปิดกว้างและถูกมองเห็นจนมากเกินไป (too open and visible) สิ่งนี้ขัด

แย้งและไปด้วยกันไม่ได้กับธรรมชาติของงานบริการทางเพศที่ต้องการความเป็นส่วนตัว และไม่ต้องมีการการถูกมองเห็นมากนัก และมักจะเกิดขึ้นในพื้นที่สีเทา (grey space) ซึ่งเป็นพื้นที่กึ่งทางการ มีการทำงานและเกี่ยวโยงกันอย่างเป็นระบบระหว่างสถาบัน เงื่อนไข และตัวผู้กระทำการต่าง ๆ บนพื้นที่นั้น ๆ (Yiftachel, 2009) นอกจากนี้การเมืองของการจัดระเบียบพื้นที่และการออกใบอนุญาตถูกประเภทกับร้านนวดไทย บังคับให้แรงงานไทยต้องเลือกและอยู่ใน “กล่อง” ของการจัดประเภท จากแต่เดิมที่สามารถไหลไปมาได้ (fluidity) ระหว่างการเป็นหมอนวดธรรมดา หรือ การเป็นคนทำงานบริการทางเพศ ไม่สามารถข้ามไปมาระหว่างสองประเภทนี้ได้ดังเดิม พื้นที่ได้ถูกจัดการและนิยามโดยรัฐและกลายเป็นเครื่องมือในการควบคุมการไหลไปมาของแรงงานไทย ซึ่งลดทอนความเป็นผู้กระทำการของพวกเธอลง โดยแต่เดิมนั้นนิยามผ่านความเข้าใจของตัวของเธอเอง

บทความได้ใช้ข้อมูลที่ได้มาจาก 1. การวิจัยเชิงเอกสาร การบริหารศันนโยบายการจัดการพื้นที่และการขายบริการทางเพศ การวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) จากสารคดีที่เข้าไปสัมภาษณ์ผู้ทำงานบริการ และเจ้าของธุรกิจให้เข้าหน้าต่างเพื่อขายบริการในย่านโคมแดงที่ได้รับผลกระทบจากโครงการ 1012 และ 2. การเก็บข้อมูลภาคสนามด้วยรูปแบบวิธีแบบแฮงก์เอาท์ (hanging-out) ซึ่งก็คือ การเข้าไปนั่งเล่นพูดคุยอยู่ในร้านนวด ซึ่งในช่วงนั้นผู้เขียนได้มีโอกาสเจอแรงงานไทยที่ตกงานเพราะร้านนวดถูกปิด และได้มาทำงานที่ร้านอาหารไทยแห่งหนึ่ง จึงขอตามเธอเข้าไปร้านนวดที่เธอมีคนรู้จักอยู่ วิธีการวิจัยนี้คล้ายกับการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม แต่ต่างกันที่ผู้วิจัยไม่สามารถเข้าร่วมกิจกรรมในร้านนวดไทยในอัมสเตอร์ดัม 2 แห่ง และการขอติดตามเจ้าหน้าที่จากองค์กรเอกชนที่ดูแลเรื่องสุขภาวะของผู้ที่ทำงานบริการไทยเพื่อเข้าไปสังเกตและนั่งเล่นในร้านนวดแบบโอโรติก 2 แห่ง ในอัมสเตอร์ดัมและกรุงเฮก รวมถึงการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่กลุ่มองค์กรการปกป้องสิทธิของผู้ขายบริการทางเพศและการช่วยเหลือด้านกฎหมาย เช่น RegioPlan, PROUD และ Spot 46 โดยมีช่วงระยะเวลาในการเก็บข้อมูลระหว่างปี ค.ศ.

2015-2017

ผู้เขียนตระหนักดีว่าการทำงานวิจัยในเรื่องนี้เป็นเรื่องละเอียดอ่อน และเสี่ยงต่อการละเมิดผู้ถูกวิจัยในทางจริยธรรม ชื่อที่ปรากฏในบทความชิ้นนี้เป็นนามสมมติไม่ใช่ชื่อจริงและข้อมูลที่อยู่ในบทความนี้ไม่สามารถโยงไปถึงตัวผู้ให้ข้อมูลได้ บทความนี้แบ่งออกเป็น 2 ส่วนหลัก ๆ ส่วนแรก เป็นการปริทรรศน์และสำรวจนโยบายที่ส่งผลกระทบต่อสถานะและชีวิตประจำวันของคนทำงานบริการในย่านโคมแดงและร้านนวด และส่วนที่สอง เป็นประสบการณ์ของคนทำงานบริการ เจ้าของธุรกิจให้เช่าหน้าต่าง และแรงงานข้ามชาติชาวไทยในประเทศเนเธอร์แลนด์

นโยบายงานบริการทางเพศ: จากงานที่ถูกกฎหมายและเอ้าขึ้นมาบนดิน

Figure1: หน้าต่างที่ผู้ทำงานบริการใช้เป็นสถานที่ทำงานในย่านโคมแดง (De Wallen)

ที่มา: เว็บไซต์ Amsterdam travel guide

สู่การควบคุมพื้นที่กายภาพ และการปราบปรามการค้ามนุษย์

ในส่วนแรกนี้ผู้เขียนได้ปริทรรศน์นโยบายการทำงานบริการทางเพศในประเทศเนเธอร์แลนด์ที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา นับตั้งแต่การทำให้การค้าประเวณีหรืองานบริการทางเพศถูกกฎหมายในปี ค.ศ. 2000 จนมาถึงนโยบายการกำจัดเครือข่ายอาชญากรและการค้ามนุษย์ การปรับทัศนียภาพของเมืองไปจนถึงการเพิ่มความเข้มงวดในการออกใบอนุญาตให้กับร้านนวดไทยและจีน ซึ่งแต่ละนโยบายนั้นสะท้อนเห็นความคิดเบื้องหลังที่มองพื้นที่ทางเพศ (sexual space) ว่าเป็นสิ่งที่ไม่พึงปรารถนาของรัฐและนักวางผังเมือง เป็นเหมือนสิ่งรกรดา (eyesore) ที่ควรกำจัดและต้องจัดระเบียบ หรือทำให้แยกขาดจากพื้นที่ปกติทั่วไป

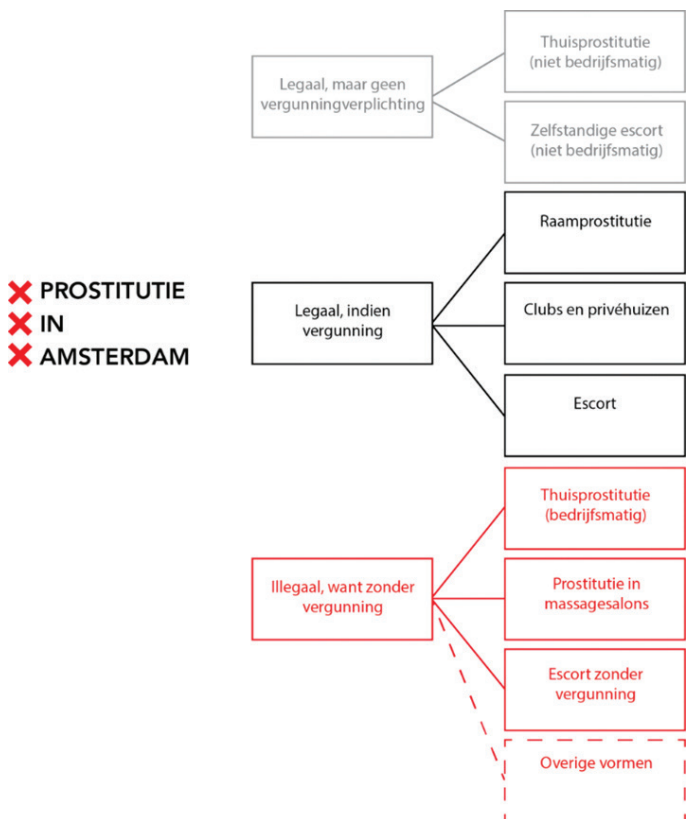
การทำให้ธุรกิจทางเพศถูกกฎหมาย ทำได้อย่างเสรี และออกจากพื้นที่ใต้ดิน

ก่อนมีกฎหมายในปี ค.ศ. 2000 การค้าบริการทางเพศในเชิงธุรกิจและสถานบริการทางเพศ ในประเทศเนเธอร์แลนด์ เช่น ซ่อง เซ็กส์คลับ เป็นธุรกิจที่ผิดกฎหมาย ไม่อนุญาตให้ทำได้ แต่ก็มิอยู่ใต้ดิน หลบซ่อนจากสายตาของตำรวจ แม้ว่าการที่ธุรกิจการขายบริการทางเพศผิดกฎหมาย แต่ไม่ได้หมายความว่าไม่มีสถานบริการทางเพศอยู่ในอัมสเตอร์ดัมหรือเมืองอื่น ๆ ในเนเธอร์แลนด์ เพียงแต่อยู่ในรูปแบบที่ไม่แสดงออกอย่างโจ่งแจ้ง หากตำรวจพบว่าเป็นการขายบริการทางเพศเชิงธุรกิจจะสั่งปิดสถานบริการนั้นทันที แต่ในทางกลับกัน การค้าประเวณี/ การขายบริการทางเพศโดยปัจเจกบุคคล หรือการเป็นโสเภณีเป็นสิ่งที่สามารถทำได้และไม่ผิดกฎหมาย แต่ต้องเป็นการซื้อขายโดยสมัครใจ ไม่ถูกบังคับ (Dutch Ministry of Foreign Affairs, 2013; Wagener, Altink & Amseburger, 2013)

สังคมและประชาชนดัดจริตเห็นว่าการมีอยู่ของสถานการขายบริการทางเพศ หรือในสมัยนั้นยังเรียกว่าค้าประเวณี เป็นเรื่องที่สามารถทนได้ (tolerance) ซึ่งส่วนหนึ่งเป็นเพราะบริบททางประวัติศาสตร์และความคิดของคนในสังคม หัวใจของสัญญาประชาคมในการก่อตั้งเมืองอัมสเตอร์ดัมนั่นคือ เมืองที่ทุกคนมีเสรีภาพในการนับถือศาสนาและการค้า และยกย่องความแตกต่างทางวัฒนธรรม ในภาพวาดของเมืองอัมสเตอร์ดัมในพิพิธภัณฑ์เมืองมีรูปและประวัติของผู้ขายบริการทางเพศร่วมอยู่ด้วย อีกนัยหนึ่งการขายบริการทางเพศนั้นได้อยู่คู่กับสังคมดัดจริตและชาวอัมสเตอร์ดัมมาอย่างยาวนาน ผู้คนที่ใช้ชีวิตรอบ ๆ ย่านโคมแดงเกิดและเติบโตขึ้นมาก็พบเห็นผู้ทำงานบริการเดินไปเดินมา และอยู่อาศัยในย่านนี้ มีโรงเรียนอนุบาลที่ตั้งอยู่ไม่ไกลจากย่านโคมแดง ผู้ที่อาศัยอยู่แถบนั้นพาลูกของตนเองเดินผ่านหน้าต่าที่เป็นที่ทำงานของผู้ขายบริการไปเรียนในช่วงเช้าและเดินทางกลับในช่วงเย็น และนักเรียนในโรงเรียนนี้จำนวนหนึ่งก็มีผู้ปกครองทำงานเกี่ยวข้องกับธุรกิจการขายบริการทางเพศด้วย แม้ว่าจะเป็นเรื่องที่ผิดจริยธรรมในสังคมยุคก่อน แต่ก็เป็นความจริงทางสังคม (social fact) ที่อยู่คู่กับเมืองอัมสเตอร์ดัมมาอย่างยาวนาน ด้วยความคิดนี้เองจึงทำให้สังคมดัดจริตสามารถอดทนต่อการค้าประเวณีและธุรกิจการขายบริการทางเพศได้ (Bleeker, Heute, Timmermans & Homburg, 2014)²

การแก้กฎหมายการขายบริการทางเพศนั้นผ่านการถกเถียงมาอย่างยาวนานในสังคมดัดจริต ทั้งเรื่องสถานะของโสเภณี การตั้งธุรกิจการค้าบริการทางเพศในรูปแบบต่าง ๆ การจัดระเบียบสาธารณะ (public order) จริยธรรมทางสังคม ศีลธรรม ความปลอดภัย สาธารณสุข ความรุนแรงทางเพศในผู้หญิง (sexual violence) การค้ามนุษย์ (human trafficking) เครือข่ายแก๊งอาชญากร และกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับเครือข่ายนี้ ในปี ค.ศ. 2000 กฎหมายอนุญาตให้ขายบริการทางเพศแบบธุรกิจ (*Vergunning Stelsel*) ในภาษาอังกฤษ (Permit and License System) ได้รับการอนุมัติผ่านรัฐสภาเนเธอร์แลนด์ และยกเลิกกฎหมายเดิมที่ใช้มาตั้งแต่ปี ค.ศ. 1911

กฎหมายใหม่ที่อนุญาตให้ธุรกิจการค้าประเวณี หรือการแสวงหา
กำไรจากการขายบริการทางเพศ³ สามารถทำได้อย่างถูกกฎหมาย แต่ต้องอยู่
ภายใต้การควบคุมของรัฐบาลท้องถิ่น กล่าวคือ เจ้าของสถานบริการมีหน้าที่ต้อง
ขอใบอนุญาต (license) และจดทะเบียนโดยตรงกับเทศบาลเมือง (gemeente)
ที่สถานบริการตั้งอยู่ เมื่อได้ใบอนุญาตแล้วถึงจะสามารถเปิดกิจการได้ โดย
ตามข้อตกลง เจ้าของธุรกิจสามารถทำสัญญาจ้างงานได้เฉพาะกับผู้ขายบริการ
ทางเพศแบบสมัครใจและเป็นผู้ที่มีอายุ 18 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป⁴ โดยต้องปฏิบัติ
ตามกฎหมายอย่างถูกต้อง เช่น การดูแลเรื่องสุขอนามัยในสถานที่ทำงาน
และโรคติดต่อ นายจ้างต้องอนุญาตและสนับสนุนให้ผู้ขายบริการทางเพศ
ตรวจโรคติดต่อทุก 3 เดือน และตรวจสุขภาพเป็นประจำทุก 6 เดือน บางกรณี
เทศบาลจะส่งเจ้าหน้าที่มาตรวจโรคติดต่อถึงสถานบริการ รวมถึงให้ความรู้
และคำปรึกษาเกี่ยวกับสุขภาวะทั้งทางกายภาพและทางจิตใจของผู้ขายบริการ
ทางเพศ ภายใต้กฎหมายนี้อนุญาตให้เทศบาลเป็นผู้ให้ใบอนุญาตในการประกอบ
ธุรกิจทางเพศ และลงทะเบียนผู้ขายบริการทางเพศ ตลอดจนส่งเจ้าหน้าที่
สาธารณสุขลงไปตรวจและให้บริการเรื่องโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ ดังที่แสดง
ให้เห็นในแผนภาพที่ 1 โดยแบ่งออกเป็น 3 รูปแบบกว้าง ๆ ได้แก่ (เริ่มจาก
ภาพด้านซ้ายมือไปขวามือ)

แผนภาพที่ 1: รูปแบบการขายบริการทางเพศที่ต้องขอใบอนุญาต
จากเทศบาลอัมสเตอร์ดัม
ที่มา: เทศบาลอัมสเตอร์ดัม

รูปแบบที่ 1 การบริการทางเพศที่ถูกกฎหมายแต่ไม่ต้องขอใบอนุญาต (Legaal, maar geen vergunningverplichting) หมายถึง ผู้ขายบริการทางเพศทำงานในลักษณะทำงานที่บ้าน หรือทำแบบเป็นเพื่อนเที่ยว (escort) ที่สามารถบอกรับได้ว่าไม่ได้ทำเป็นธุรกิจหลัก ในที่นี้หมายถึงผู้ขายบริการทางเพศที่ใช้บ้านของตนเพียงคนเดียว ไม่มีผู้ขายบริการทางเพศคนอื่นหรือบุคคลที่สามารถเข้ามาเกี่ยวข้อง และไม่มีลูกค้าประจำที่มาใช้บริการ รูปแบบที่ 2 การขายบริการ

ทางเพศที่ต้องขอใบอนุญาต (Legaal, indien vergunning) หมายถึง ครอบคลุมถึงการขายบริการทางเพศผ่านหน้าต่าง ไพรวเทคลับ รวมถึงการบริการทางเพศแบบเพื่อนเที่ยว ส่วนใหญ่แล้วผู้ขายบริการทางเพศจะจดทะเบียนอยู่ในรูปแบบนี้ ซึ่งจะไปสู่การจัดเก็บภาษีและการดูแลสุขภาพที่ชัดเจน รูปแบบที่ 3 การขายบริการทางเพศที่ผิดกฎหมาย (Illegaal, want zonder vergunning) เนื่องจากไม่ได้ขอใบอนุญาต ครอบคลุมถึงการขายบริการทางเพศที่บ้านที่ตรวจสอบพบว่าเป็นการทำเชิงธุรกิจ ผู้ขายบริการทางเพศในบ้านนวด การบริการแบบเพื่อนเที่ยวหรือแบบอื่น ๆ ที่ไม่ได้ขึ้นทะเบียน อันที่จริงเกณฑ์การแบ่งแบบนี้มักจะมีคามยุ่งยากซับซ้อนเมื่อถึงเวลาใช้จริง ผู้ที่ขายบริการทางเพศเป็นงานประจำมักจะเลือกขึ้นทะเบียนเพราะหากเจ้าหน้าที่รัฐตรวจพบว่าขายบริการทางเพศแบบหลบซ่อน หรือไม่ได้แจ้ง หรือทำแบบผิดรูปแบบที่ได้แจ้งไว้ จะต้องจ่ายค่าปรับและถูกเรียกเก็บภาษีย้อนหลัง

ภายใต้รูปแบบการขายบริการทางเพศในรูปแบบที่ 2 ผู้ทำงานหรือผู้ขายบริการทางเพศจะมีรูปแบบการจ้างงาน 3 ลักษณะใหญ่ คือ 1. แบบลูกจ้าง (Employee) 2. แบบเงื่อนไขเหมารวม (Opting-in) 3. แบบจ้างงานตนเอง (Zelfstandigen zonder personeel) แต่ละรูปแบบการจ้างงานจะมีระบบการเสียภาษีและสวัสดิการที่ต่างกันออกไป ในปัจจุบัน ประเด็นเรื่องสัญญาการจ้างงาน รูปแบบการจ้างงาน และสถานะทางกฎหมายของผู้ขายบริการทางเพศยังเป็นประเด็นหลักในการถกเถียงกัน ว่าผู้ขายบริการทางเพศควรมีสถานะเป็นลูกจ้างที่ควรได้รับผลประโยชน์ตามกฎหมายแรงงาน หรือ ควรมีสถานะเป็นจ้างงานตนเอง ทั้งนี้กฎหมายใหม่ที่จะออกมาในอนาคตจะสนับสนุนให้การขายแรงงานทางเพศเป็นการจ้างงานตนเอง เพราะภาคประชาสังคมของกลุ่มผู้ขายบริการทางเพศเรียกร้องให้อาชีพขายบริการทางเพศเป็นอาชีพที่จ้างงานตนเองได้ ไม่ใช่ลูกจ้างอีกต่อไป ในหมู่คนไทยที่ทำงานบริการ นายจ้างมักจะตั้งข้อดกลงไว้ว่าให้เป็นการจ้างงานตนเอง (ZZP) เป็นส่วนใหญ่ นอกจากนี้ หากทำงานขายบริการและเป็นเจ้าของธุรกิจในเวลาเดียวกัน บุคคลนั้นจะ

ต้องดำเนินการทั้งในเรื่องการเป็นเจ้าของและการจ้างงานตนเองเช่นเดียวกันกับคนอื่น ๆ

กล่าวได้ว่ากฎหมายที่ออกมาในปี ค.ศ. 2000 ประสบความสำเร็จในการยกสถานะของการค้าประเวณีและได้เปลี่ยนธุรกิจการค้าประเวณีจากธุรกิจใต้ดินผิดกฎหมายให้กลายเป็นธุรกิจทั่วไป มีการรับรองทางกฎหมายว่าการขายบริการทางเพศเป็นอาชีพสุจริตอาชีพหนึ่ง ยกสถานะของผู้ค้าประเวณี/ผู้ขายบริการทางเพศให้มีความเท่าเทียมและเข้าถึงสวัสดิการของรัฐ ตัวผู้ขายบริการได้รับผลประโยชน์จากเรื่องสุขอนามัยและสามารถทำงานในที่ที่ปลอดภัยกว่าเดิม ดังเช่นที่ ตัวกฎหมายได้กล่าวอ้างว่า การทำการค้าประเวณีให้ถูกกฎหมายและทำให้เป็นเรื่องปกติของสังคมนั้นจะช่วยให้รัฐสามารถช่วยเหลือและปกป้องผู้ค้าประเวณีได้ง่ายขึ้นเนื่องจากตัวนโยบายนี้ทำให้การค้าประเวณีไม่ต้องอยู่ใต้ดินอีกต่อไป

อย่างไรก็ดี นโยบายนี้ก็ยังได้รับคำวิพากษ์วิจารณ์จากสังคม นักวิชาการมองว่า การที่รัฐเลือกจะให้ลงทะเบียนหรือบังคับให้มีการออกใบอนุญาตเปิดธุรกิจการค้าประเวณี และรูปแบบการทำงานนั้น แท้ที่จริงแล้วกลับส่งผลดีต่อรัฐมากกว่าตัวผู้ขายบริการ เพราะรัฐสามารถจัดเก็บภาษีจากรายได้ของธุรกิจและผู้ค้าประเวณีเหล่านี้ได้สะดวกยิ่งขึ้น เนื่องจากกฎหมายเดิมนั้นไม่อนุญาตให้รัฐเรียกเก็บภาษีจากกิจการที่ผิดกฎหมายได้ (Harcourt & Donovan, 2005) เจ้าหน้าที่ที่ปรึกษาท้องถิ่นของเมืองอัมสเตอร์ดัมทำการวิจัยการเปลี่ยนแปลงของการค้าบริการทางเพศ พบว่าอันที่จริงแล้วการที่รัฐยกเลิกการควบคุมช่องหรือสถานประเวณี ทำให้มีการจ้างงานแบบไม่ถูกกฎหมายเพิ่มขึ้นโดยเฉพาะการจ้างงานแรงงานต่างด้าวผู้หญิงที่อาศัยอยู่อย่างผิดกฎหมายในเนเธอร์แลนด์ และจ้างงานเด็กที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปีบริบูรณ์ สรุปว่าการทำให้ธุรกิจการขายบริการทางเพศถูกกฎหมายนั้นไม่ได้ปรับปรุงเงื่อนไขและสถานะของตัวผู้ค้าประเวณีมากนัก แต่กลับส่งผลให้ตัวผู้ค้าประเวณีที่ทำแบบผิดกฎหมายมุดลงใต้ดินมากขึ้นกว่าเดิม (Asante & Schaapman, 2005) หลังจากรายงาน

วิจัยของอะซองเต้และสค์บมัน (Asante and Schaapman) ได้เผยแพร่ ออกไป สร้างความวิตกกังวลให้แก่เทศบาลเมืองต่าง ๆ จึงได้มีการตรวจสอบ กระบวนการจ้างงานและการขึ้นทะเบียนผู้ขายบริการในเมืองของตน และ ในช่วงระยะเวลานี้เอง เทศบาลอัมสเตอร์ดัมได้พยายามกวาดล้างเครือข่าย อาชญากรรมและกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับอาชญากรรมโดยเฉพาะในเขต โคมแดง โครงการใหม่ได้ตั้งขึ้นมาเพื่ออนุญาตให้เทศบาลเข้าจัดระเบียบพื้นที่ ในเขตคอมแดง ภายใต้รหัสไปรษณีย์ของเขตนี้คือ 1012

“โครงการ 1012” การกวาดล้างอาชญากรรมและจัดระเบียบพื้นที่ ในกรุงอัมสเตอร์ดัม

โครงการ 1012 (Project 1012) เริ่มต้นขึ้นในวันที่ 5 ธันวาคม ค.ศ. 2008 โดยมีใจความสำคัญแปลเป็นไทยคือ การลดอาชญากรรมในเขตใจกลาง เมืองโดยการนำสิ่งเหล่านั้นออกไป หรือการทำลายโครงสร้างอาชญากรรม (Verdringingsstrategie) ที่ผ่านมาทางเทศบาลเมืองอัมสเตอร์ดัมเห็นว่าย่าน ใจกลางเมืองนั้นเต็มไปด้วยพื้นที่ที่สนับสนุนให้เกิดอาชญากรรมได้ง่าย ด้วยเหตุ ที่ในพื้นที่นั้นเต็มไปด้วยกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่ด้อยค่า (low economic value) ประกอบไปด้วย หน้าต่างขายบริการทางเพศ ร้านนวดแบบพิเศษ บาร์โชว์ ร้าน ขายอุปกรณ์ทางเพศ (sex shop) ร้านขายกาแฟ (coffee shop) ร้านขาย เห็ดเมา ร้านโทรศัพท์ทางไกล ร้านรับแลกเงิน ร้านไอศกรีม โรงแรม 1-2 ดาว เป็นต้น ซึ่งเป็นพื้นที่ที่เสี่ยงและเป็นโครงสร้างสนับสนุนให้เกิดอาชญากรรม เช่น การลักลอบขนส่งและค้ายาเสพติด การค้าผู้หญิง และเป็นแหล่งฟอกเงิน ศูนย์วิจัยด้านอาชญาวิทยาพบว่าผู้ค้ายาบางกลุ่มเป็นเจ้าของตึกที่ปล่อยเช่า หน้าต่างขายบริการทางเพศและร้านขายกาแฟ ทางเทศบาลเมืองอัมสเตอร์ดัม เห็นว่าสิ่งเหล่านี้เป็นภัยคุกคามที่ควรจะต้องกำจัด (criminogeen) แปลตรงตัว ว่าทำลายล้างอาชญากรรมให้สิ้นซาก แม้ว่าตัวนโยบายนี้ไม่ได้ต่อต้านการขาย บริการทางเพศ แต่เห็นว่าบริบททางสังคมและเศรษฐกิจของพื้นที่ที่มีการขาย บริการทางเพศนั้นเอื้ออำนวยแก่กิจกรรมที่ผิดกฎหมายหรืออาชญากรรม

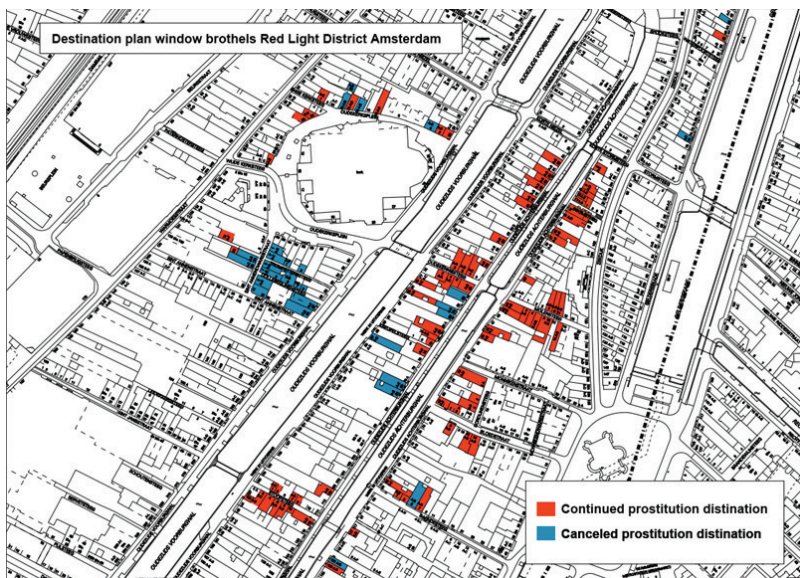

Figure 2: แผนที่หน้าต่างย่านโคมแดงที่ถูกปิดและที่เหลืออยู่
ที่มา: <http://behindtheredlightdistrict.blogspot.com/>

เหตุผลหรือวาทกรรมสำคัญอีกอย่างหนึ่งที่ถูกหยิบยกขึ้นมาใช้ในการควบคุมและจัดระเบียบพื้นที่ย่านโคมแดงก็คือ การค้ามนุษย์ การบังคับขายบริการทางเพศ โลเดอเวก อัสเชอร์ (Lodewijk Asscher) นักการเมืองท้องถิ่นของอัมสเตอร์ดัมก่อนจะมาเป็นหัวหน้าพรรคแรงงานเป็นบุคคลสำคัญในการผลักดันโปรเจกต์ 1012 เขาคิดว่าการขายบริการทางเพศของผู้หญิงที่อยู่ในย่านนั้นไม่ได้มาจากความสมัครใจ แต่เกี่ยวข้องกับปัญหาการค้ามนุษย์และเครือข่ายของกิจการสีเทาซึ่งเขาเห็นว่าการจัดระเบียบพื้นที่ย่านโคมแดงเป็นเรื่องที่จะเป็นต้องทำเพื่อลดปัญหา (Asscher, 2010)

ภายใต้โครงการนี้ เทศบาลได้ยืมอำนาจจากกฎหมายในการอนุมัติออกหรือถอนใบอนุญาตธุรกิจการขายบริการทางเพศ หากเจ้าของธุรกิจไม่สามารถพิสูจน์ได้ถึงแหล่งที่มาของเงินที่ใช้หรือวัตถุประสงค์ในการให้เช่าหน้าต่าง

ทางเทศบาลสามารถยึดคืนหน้าต่างหรือสถานที่ของเจ้าธุรกิจนั้นพร้อมทั้งใบอนุญาต กฎหมายนี้แตกต่างจากกฎหมายอื่นตรงที่ความผิดจะตกกับเจ้าของสถานที่เอง ไม่ใช่ตัวผู้ขายบริการทางเพศที่เช่าสถานที่นั้น

กรณีที่โด่งดังหลังจากที่เทศบาลอัมสเตอร์ดัมได้ประกาศใช้กฎหมายฉบับนี้เพื่อกวาดล้างพื้นที่ที่คาดว่าจะเป็แหล่งอาชญากรรม ได้แก่ กรณีของราชาแห่งวอลเลน (Koning von de Wollen) ชาร์ลส์ เจียส (Charles Geerts) เทศบาลอัมสเตอร์ดัมได้ยึดหน้าต่างที่เขามีไว้ให้ผู้ทํางานบริการเช่าเป็นจำนวน 126 หน้าต่างจากหน้าต่างทั้งหมดที่มีอยู่ประมาณ 345 หน้าต่าง⁵ ซึ่งทำให้มีผู้ทํางานบริการจำนวนมากไม่มีที่ทํางาน ผลจากโครงการ 1012 นั้นนำไปสู่การลดลงของอาชญากรรมและเครือข่ายอาชญากร การเพิ่มขึ้นของการตรวจตราสอดส่องทั้งจากการติดกล้องวงจรปิด (cctv) และการที่เจ้าหน้าที่ตำรวจเดินตรวจตราในย่านนี้ทุก ๆ 10 นาที อย่างไรก็ตามโครงการปรับปรุงพื้นที่ของเทศบาลนั้นกลับไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร มีนักธุรกิจที่สนใจอยากทำร้านอาหารแต่พบว่าพื้นที่ใช้สอยเล็กเกินไป มีการปล่อยให้เช่าพื้นที่แก่ธุรกิจเล็ก ๆ ที่ต้องการเข้ามาลงทุนแบบชั่วคราว ไม่ได้มีนักลงทุนเสนอเข้ามาลงทุนทำธุรกิจใหญ่ในพื้นที่บริเวณนี้ ทางเทศบาลพยายามหาทางออกโดยการเสนอพื้นที่ให้แก่ศิลปินใช้เป็นพื้นที่ในการแสดงงานศิลปะโดยหวังว่าการนำศิลปินเข้ามาจะดึงดูดกลุ่มคนใหม่ ๆ ให้เข้ามาอาศัยหรือลงทุนในพื้นที่นั้นได้มากขึ้น และในอนาคตจะทำให้พื้นที่แถบนี้ได้รับการพัฒนาให้ดีขึ้น

ในทิศทางเดียวกัน ในระดับชาติ รัฐบาลเนเธอร์แลนด์ได้ออกนโยบายที่เรียกว่าโปรเจกต์เดอะวอลล์ (the Wall) โครงการนี้ส่งผลกระทบโดยตรงต่อผู้ทํางานชาวไทย เนื่องจากตัวนโยบายมุ่งแก้ปัญหาการค้ามนุษย์ การบังคับขายแรงงาน และเพื่อจัดการกับร้านนวดที่เปิดบริการทางเพศแต่ไม่ได้ขอใบอนุญาตอย่างถูกต้อง ซึ่งกล่าวได้ว่าจับจ้องที่แรงงานย้ายถิ่นมากกว่าแรงงานชาวดัตช์ หรือแรงงานจากยุโรปตะวันออก

“เดอะวอลล์ (The Wall)”: การทำลายกำแพงค่านิยม และร้านนวดผิดประเภท

การเติบโตขึ้นของธุรกิจร้านนวดซึ่งมีเจ้าของเป็นกลุ่มชาวจีนนั้นเติบโตขึ้นอย่างรวดเร็วและผุดขึ้นราวดอกเห็ดในเมืองใหญ่ ๆ เช่น อัมสเตอร์ดัม กรุงเฮก และรอตเตอร์ดัม ถูกจับตามองมาอย่างยาวนานจากรัฐบาลเนเธอร์แลนด์ ซึ่งพบว่าธุรกิจร้านนวดจีนยังเกี่ยวข้องกับปัญหาการค่านิยม การละเมิดสิทธิมนุษยชน แรงงานต่างด้าวที่อยู่อาศัยแบบผิดกฎหมาย การจ้างงานที่ผิดกฎหมาย การขูดรีดแรงงาน การบังคับให้ทำงานที่มีชั่วโมงงานนานกว่าปกติ รวมถึงการบังคับให้ขายบริการทางเพศ การฟอกเงินและกิจกรรมอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับอาชญากรรม นโยบายเดอะวอลล์ (the wall) เกิดขึ้นเพื่อแก้ปัญหาดังกล่าว และทำสืบเนื่องจากโปรเจกต์ 1012 ที่ไม่ได้ครอบคลุมถึงร้านนวดที่ตั้งนอกเขตโคมแดงแต่มีการให้บริการทางเพศ⁶ มีการลงไปตรวจสอบร้านนวดจีนและไทยในเมืองใหญ่ ๆ ทุกเมือง โดยทางเทศบาลอัมสเตอร์ดัมได้นำนโยบายนี้ไปใช้ต่อไปอีก ๓ ปี มาจนถึงปัจจุบัน

ร้านนวดเหล่านี้เป็นที่นิยมและเป็นที่รู้จักมากในหมู่ชาวดัตช์รวมถึงนักท่องเที่ยวด้วยวิธีการนวดแบบพิเศษที่เรียกว่าแฮปปี้เอนดิ้ง (happy ending) หรือ แอคซิเดนต มัสสาจ (accident massage) ก็คือการผสมระหว่างการนวดเพื่อผ่อนคลายและสุดท้ายจะมีบริการเสริมพิเศษ เช่น การช่วยสำเร็จความใคร่ให้กับลูกค้าจากการทำด้วยปาก มือ หรือลูกค้าอาจขอทำกิจกรรมทางเพศอย่างอื่นร่วมด้วย ดูจากภายนอกร้านนวดเหล่านี้ก็เป็นร้านนวดธรรมดาทั่วไปที่มักจะติดป้ายว่าร้านนวดจีนหรือร้านนวดไทย (Massage parlors) ที่ผ่านมาเจ้าของร้านนวดได้อาศัยความยืดหยุ่นของเทศบาลท้องถิ่นในการให้บริการทางเพศแต่ไม่ได้ขอใบอนุญาต เพราะการขอใบอนุญาตตั้งร้านนวดแผนโบราณนั้นสามารถขอได้ง่ายกว่าการขอใบอนุญาตแบบมีการขายบริการทางเพศร่วมด้วย

การเข้าไปตรวจสอบทำได้โดยการส่งเจ้าหน้าที่นอกเครื่องแบบปลอมเป็นลูกค้าไปใช้บริการตามร้านนวดที่ขอใบอนุญาตเปิดเป็นร้านนวดปกติแต่สงสัยว่าอาจมีการให้บริการทางเพศแอบแฝง หากตรวจพบว่าร้านนวดได้ให้บริการผิดประเภทจากที่ขอใบอนุญาตไว้ ร้านนั้นอาจถูกตักเตือนในครั้งแรกหรือถูกปิดโดยทันทีถ้าพบว่ามีความรุนแรงงานที่ถูกบังคับให้มาทำงาน ตำรวจและทีมสืบสวนมีการใช้รูปแบบที่หลากหลายในการตรวจนอกเหนือจากการส่งเจ้าหน้าที่ไปใช้บริการ เพราะบางร้านเจ้าของร้านจะบอกหมอนวดให้ระมัดระวังหรือห้ามเสนอการนวดแบบพิเศษให้ลูกค้า แต่จะรอให้ลูกค้าเป็นคนถามมาเองหรือรับนวดแบบพิเศษโดยผ่านการนัดหมายทางโทรศัพท์เท่านั้น ทำให้ตำรวจไม่สามารถหาหลักฐานมาพิสูจน์ได้วิธีหนึ่งที่ได้ผลดีคือ ทีมสืบสวนจะใช้เทคโนโลยี UV light ส่องหาคราบอสุจิ โดยจะเข้าไปขอตรวจที่ร้านแบบกะทันหัน ไม่มีการนัดหมายก่อน หากพบว่ามีความรื้อร่อยของคราบอสุจิและการให้บริการทางเพศทางร้านจะถูกถอนใบอนุญาตทันที

ตั้งแต่ปี ค.ศ. 2012 เป็นต้นมา เทศบาลอัมสเตอร์ดัมได้ดำเนินการต่อเนื่องทุกปี ข้อมูลจากทางเทศบาลอัมสเตอร์ดัมรายงานว่ปี ค.ศ. 2017 เมืองอัมสเตอร์ดัมมีร้านนวดแบบปกติอยู่ทั้งหมด 120 ร้าน และเป็นร้านนวดแบบพิเศษที่มีบริการทางเพศเสริมเข้ามา 40 ร้าน คลับส่วนตัวที่ให้บริการทางเพศ 14 ร้านจากจำนวนโควตาทั้งหมด 17 ร้าน และมีธุรกิจแบบเพื่อนเที่ยวอยู่ 13 แห่ง⁷ มีร้านนวดจีนและไทยที่ถูกปิดไปเนื่องจากเปิดดำเนินการผิดประเภทอยู่ 14 แห่ง โดยเฉพาะในย่านอัมสเตอร์ดัมตะวันตกและอัมสเตอร์ดัมใต้ การกลับมาเปิดใหม่นั้นถูกตรวจสอบอย่างเคร่งครัดจากเจ้าหน้าที่รัฐ ตำรวจ และต้องได้รับความเห็นชอบจากเพื่อนบ้าน ในการออกใบอนุญาตเปิดร้านนวดแบบพิเศษ เทศบาลเข้มงวดและมีกฎระเบียบที่ชัดเจนและยุ่งยากกับเจ้าของที่ต้องการดำเนินการในธุรกิจนี้กล่าวได้ว่าโครงการเดอะวอลส์นั้นถูกใช้ในการจัด แทรกแซงและควบคุมธุรกิจร้านนวดไทยและจีนอย่างชัดเจน

การค้ามนุษย์และการกีดกันแรงงานย้ายถิ่น

ประเด็นเรื่องการค้ามนุษย์ในประเทศเนเธอร์แลนด์เกี่ยวข้องกับโดยตรงกับการย้ายถิ่นและแรงงานข้ามชาติ ในส่วนนี้จะขออธิบายแบบรวบรัดถึงความเชื่อมโยงกันกับปรากฏการณ์การย้ายถิ่นในประเทศเนเธอร์แลนด์ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ทำให้เราได้เห็นถึงการไหลเวียนของแรงงานข้ามชาติที่เข้ามาทำงานในธุรกิจการขายบริการทางเพศซึ่งไม่ใช่เฉพาะแรงงานไทยในช่วงทศวรรษ 1990s ซึ่งเป็นยุคหลังการล่มสลายของกำแพงเบอร์ลิน และเกิดการรวมตัวกันในด้านเศรษฐกิจ การเมืองและวัฒนธรรมของยุโรป (European Union) ส่งผลให้เกิดการไหลเข้าของแรงงานจากกลุ่มประเทศยุโรปตะวันออก เช่น โรมาเนีย บัลแกเรีย ลิทัวเนีย ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำกว่ากลุ่มประเทศยุโรปตะวันตก ซึ่งกลายเป็นกลุ่มแรงงานย้ายถิ่นกลุ่มหลักในการขายบริการทางเพศ เกือบทุกหน้าต่างในย่านโคมแดงของอัมสเตอร์ดัมถูกจับจองโดยหญิงชาวโรมาเนีย ตามด้วยกลุ่มประชากรดัตช์ ส่วนกลุ่มประชากรจากจีน และเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มีสัดส่วนที่รองลงมาแต่อยู่ในธุรกิจร้านนวดแทน

งานวิจัยของ Bovenkerk and Van San (2011) พบว่าผู้หญิงที่มาขายบริการทางเพศโดยเฉพาะหญิงชาวต่างชาติถูกหลอกลวงหรือบังคับให้ขายบริการทางเพศโดยแฟนหรือคนรักของตน (loverboys) รายงานการค้ามนุษย์แห่งชาติสรุปว่าในช่วงปี ค.ศ. 2012-2016 มีจำนวนผู้เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์มากถึง 6,500 ราย ในจำนวนนั้นมีผู้เกี่ยวข้องกับการขายบริการทางเพศอยู่ถึง 4,230 ราย และเกือบครึ่งหนึ่งถูกบังคับทำงานขายบริการทางเพศในบ้านพักส่วนตัวหรือเป็นเพื่อนเที่ยว ซึ่งการขายบริการทางเพศในรูปแบบนี้อยู่ในพื้นที่ส่วนตัวและไม่สามารถสังเกตเห็นได้เมื่อเทียบกับการขายบริการทางเพศในย่านโคมแดง หรือในสถานบริการโดยตรง (Nationaal Rapporteur, 2016) ตัวเลขของการค้ามนุษย์ที่ถูกเปิดเผยสู่สาธารณะได้กลายเป็นหัวข้อข่าวใหญ่และสร้างความสนใจจากคนเนเธอร์แลนด์ รัฐบาลดัตช์ได้ดำเนินนโยบายการปราบปรามการค้ามนุษย์อย่างจริงจังอาจรวมถึงการเปลี่ยนแปลงการ

ขอวีซ่าที่ทำให้การขอวีซ่าเพื่อเข้ามาท่องเที่ยวยากขึ้น ยกเลิกการออกวีซ่าเพื่อเข้ามาทำงานจึงทำให้ การย้ายถิ่นเพื่อมาทำงานที่เนเธอร์แลนด์โดยเฉพาะในแรงงานข้ามชาติจากเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ไม่สามารถทำได้โดยง่าย

อย่างไรก็ดีตัวเลขที่รัฐบาลมีตรงข้ามกับรายงานของโคเมนชา (CoMensha) ซึ่งแสดงถึงจำนวนการค้ามนุษย์ที่ลดลงอย่างต่อเนื่องทุกปี เช่น ในปีปลายปี ค.ศ. 2016 มีราว 486 คน และลดเหลือ 410 คนในต้นปี ค.ศ. 2017 โดยเทศบาลเห็นว่าจำนวนตัวเลขที่ลดลงอาจไม่บอกได้ร้อยเปอร์เซ็นต์ว่าการค้ามนุษย์นั้นลดลงด้วยเพราะตัวเลขส่วนนี้ได้มาจากการขายบริการทางเพศที่อยู่บนดิน การปราบปรามอย่างเข้มงวดทำให้นักธุรกิจและคนขายบริการทางเพศมุดลงใต้ดินเพื่อหาช่องทางอื่นในการทำงาน ดังนั้น ประเด็นเรื่องการค้ามนุษย์กลายเป็นเรื่องที่สร้างสถานการณ์ตึงเครียดระหว่างตัวผู้ขายบริการทางเพศ ผู้ออกนโยบาย และองค์กรที่ทำงานเกี่ยวข้อง รวมถึงการกีดกันแรงงานย้ายถิ่น

โครงการ 1012 และเดอะวอลล์นั้น ได้เปลี่ยนนิยามธุรกิจทางเพศจากที่กฎหมายในปีค.ศ. 2000 ได้นิยามไว้ ไปสู่การมองว่าเป็นสิ่งหยาบช้า ผิดศีลธรรมและเกี่ยวข้องกับอาชญากรรม เมื่อเราพิจารณาไปที่ตัวนโยบาย เห็นได้ว่าแนวคิดเบื้องหลังของโครงการ 1012 ที่ทางเทศบาลอัมสเตอร์ดัมนำมาใช้ในการปราบปรามเครือข่ายอาชญากรรม ซึ่งตั้งสมมติฐานเอาไว้ว่าเกือบทุกกิจกรรมและธุรกิจในย่านนี้ล้วนเกี่ยวข้องหรืออยู่ในเครือข่ายอาชญากรรม หรือการค้ามนุษย์ (Nijman, 1999) ปฏิเสธไม่ได้ว่าในเขตโคมแดงไม่มีเครือข่ายอาชญากร หรือผู้อพยพที่เข้ามาทำงานอาจถูกล่อลวงมา แต่การเหมาว่าธุรกิจการขายบริการในย่านโคมแดงนั้นล้วนแต่เป็นการตั้งสมมติฐานที่เหมารวม นอกจากนี้ การใช้ประเด็นเรื่องการค้ามนุษย์นั้นมีพลังมากพอที่จะไม่ถูกคัดค้านจากภาคประชาสังคมหรือคนในสังคม เพราะสังคมเนเธอร์แลนด์ได้ให้ค่ากับสิทธิมนุษยชน ความเท่าเทียม และการไม่ถูกเอารัดเอาเปรียบ

เชื้อกลืนในนครและการเมืองเรื่องพื้นที่

Figure1: การประท้วงของผู้ขายบริการทางเพศประมาณ 200 คน
ที่เดินขบวนต่อต้านการปิดสถานที่ทำงานของพวกเขา
ที่มา: ภาพจากเว็บไซต์ Redlight district Amsterdam tour⁸

จากรูปที่แสดงให้เห็นใน figure1 การไล่ปิดหน้าต่างในย่านโคมแดงของเทศบาลอัมสเตอร์ดัมส่งผลให้เกิดการประท้วงของผู้ทำงานบริการรวมถึงเจ้าของธุรกิจให้เช่าหน้าต่างประมาณ 200 คนออกมาเดินขบวนในกรุงอัมสเตอร์ดัมเพื่อเรียกร้องเรื่องสิทธิ (rights) ที่จะได้ทำงานบนพื้นที่ที่เคยเป็นที่ทำงานของพวกเขา การขอค่าเช่าที่เป็นธรรม การมีสิทธิกู้ยืมเงินเท่าเทียมกับอาชีพอื่น และขอคืนพื้นที่ในการประกอบอาชีพคืน ขณะที่เทศบาลเชื่อว่าโปรเจกต์ 1012 มีประสิทธิภาพในการกวาดล้างแหล่งและเครือข่ายขบวนการอาชญากรรมและการค้ามนุษย์ ทางผู้ขายบริการทางเพศและองค์กรเอกชนที่สนับสนุนเรื่องสิทธิของผู้ขายบริการเห็นต่างออกไป เห็นว่าที่จริงแล้วเทศบาลต้องการผลักพวกเขาออกไปจากพื้นที่ที่เคยใช้ประกอบอาชีพมากกว่าจะเป็นการกวาดล้างอาชญากรรมอย่างที่เทศบาลกล่าวอ้าง ที่จริงนโยบายของเทศบาล

ออกมาเพื่อเอื้อให้ธุรกิจที่มีมูลค่าทางเศรษฐกิจสูงเข้ามาใช้พื้นที่ใจกลางเมือง และการจัดระเบียบทางสังคมมากกว่าจะเป็นการกวาดล้างอาชญากรรมโดยการกีดกันผู้ขายบริการทางเพศออกจากพื้นที่ของเมือง

ฉันคิดว่าคงต้องออกไปเข้าโรงแรมและรับลูกค้าในแบบนั้น ผ่าน อินเทอร์เน็ต ผ่านโทรศัพท์ หรือนายหน้า แต่มันก็ไม่ปลอดภัยสำหรับตัวผู้หญิง การทำงานที่หน้าต่าง เราต่างปกป้องกันและกัน เราช่วยกันสอดส่อง เราสามารถกดปุ่มฉุกเฉินหากมีเรื่องไม่ดีขึ้นกับเรา ขณะที่เราทำงาน...เทศบาลเอาศิลปินเข้าไปอยู่แทนที่ผู้ขายบริการทางเพศเพราะต้องการทำให้พื้นที่แถวนี้ดูดีขึ้น พวกเขาเอาตุ๊กตาประหลาด ๆ พวกนั้นมาตั้งแสดงแทนคนจริง ๆ ฮ่า ๆ ฉันว่ามันเสียสติ ฉันรู้สึกเจ็บปวด ฉันเจ็บปวดมากเมื่อฉันเห็นที่ที่ฉันเคยทำงานกลับมา กลายเป็นพื้นที่แสดงศิลปะห่วย ๆ ที่ข้างในตุ๊กตาดูโง่ง ๆ แต่งตัวเหมือนพวกเรากำลังอยู่ (ผู้ทำงานบริการทางเพศที่ได้รับผลกระทบ)

บทสัมภาษณ์ที่ยกมาสะท้อนให้เห็นถึงเสียงของผู้ขายบริการทางเพศที่ได้รับผลกระทบจากการปิดหน้าต่างที่เคยเป็นที่ทำงานของเธอและเอาศิลปินมาตั้งแสดงแทนที่บนพื้นที่นั้น การปิดหน้าต่างไม่ได้ทำให้การขายบริการทางเพศนั้นลดลงอย่างแท้จริง เพราะเมื่อพื้นที่ลดลง ผู้ขายบริการทางเพศจึงหันไปสู่วิธีเลือกอื่นในการทำธุรกิจแทน เช่น การรับลูกค้าผ่านแอปพลิเคชัน เว็บไซต์ อินเทอร์เน็ต หรือการไปเป็นเพื่อนเที่ยว ในกรณีของผู้ขายบริการทางเพศคนนี้ เธอจะย้ายไปทำงานที่โรงแรม ซึ่งเสี่ยงทำงานในที่ที่ไม่ปลอดภัยเนื่องจากโรงแรมนั้นเป็นที่ปิด เป็นพื้นที่ส่วนตัว ไม่ได้อยู่ในพื้นที่เปิดหรือพื้นที่สาธารณะอย่างไนอันโคมแดง ทำให้ขาดการดูแลกันทางสังคมอย่างที่กลุ่มเครือข่ายผู้ขายบริการทางเพศเคยได้ดูแลกันเอง ผู้ขายบริการทางเพศส่วนใหญ่เลือกที่จะทำงานในไนอันโคมแดงเพราะเป็นพื้นที่เปิด ในแต่ละหน้าต่างจะมีปมให้กดเพื่อขอ

ความช่วยเหลือได้ นอกจากจะเป็นพื้นที่ทำงานที่ปลอดภัยสำหรับพวกเธอ ยังทำให้พวกเธอรู้สึกว่าเป็นผู้ตัดสินใจ (agency) ที่จะรับหรือไม่รับแขกที่เข้ามาเคาะหน้าต่างของเธอได้ สามารถปฏิเสธลูกค้าได้และไม่ต้องกังวลเรื่องความปลอดภัย ความไม่ตรงไปตรงมาของลูกค้า หรือการใช้ความรุนแรง พื้นที่ในมุมมองของผู้ขายบริการการทำงานในหน้าต่างย่านโคมแดงนั้นคือพื้นที่ที่เพิ่มอำนาจให้กับพวกเธอ¹⁰ (empowerment) การย้ายไปทำงานที่อื่นนอกจากจะไม่ปลอดภัย ยังผลักให้การขายบริการทางเพศที่มายุ่บนดินกลับลงสู่ใต้ดินอีกครั้ง

ขณะที่เจ้าของธุรกิจให้หน้าต่างเห็นว่านโยบายการจัดระเบียบพื้นที่นั้นเป็นการเหมารวม ขาดการตรวจสอบ และคัดกรองว่าเจ้าของธุรกิจนั้นเกี่ยวข้องกับเครือข่ายอาชญากรรมหรือไม่ เจ้าของหน้าต่างย่านซิงเกิลที่ถูกสั่งปิดโดยเทศบาลนันทกัณฑ์อาศัยทำสารคดีเข้าไปถ่ายทำหน้าต่างของเธอเพื่อเสนอให้เห็นความจริงที่ว่าไม่ควรเหมารวมว่าทุกคนที่ทำธุรกิจนี้เป็นอาชญากร “คนที่ทำธุรกิจแถวนี้ไม่ได้เกี่ยวข้องกับธุรกิจสีเทาทุกคน ฉันรู้สึกว่าฉันถูกเหมารวม มันไม่ยุติธรรมกับทั้งตัวฉันและธุรกิจของฉัน” (Willy Van der Sloot เจ้าของหน้าต่างในเขตโคมแดง) หลังจากที่เขาได้ทำเรื่องร้องเรียนไปยังเทศบาลเทศบาลได้เข้ามาศึกษาพื้นที่รอบ ๆ หน้าต่างของเธอ และอนุญาตให้เธอเปิดดำเนินการต่อไปได้โดยให้เหตุผลว่า หน้าต่างที่เขาให้เขานั้นไม่ได้ให้เข้ากับผู้ขายบริการทางเพศที่ถูกบังคับมาหรืออยู่ภายใต้เครือข่ายการค้ามนุษย์

อย่างที่ไดกล่าวไปแล้วข้างต้น ประเด็นเรื่องการค้ามนุษย์กลายเป็นวาทกรรมหลักและเป็นสิ่งที่ดูชอบธรรมที่สุดที่เทศบาลอัมสเตอร์ดัมและรัฐบาลเนเธอร์แลนด์สามารถอ้างได้ในการกวาดล้างเครือข่ายอาชญากรรมออกจากพื้นที่ย่านโคมแดงเพราะที่จริงการขายบริการทางเพศก็ยังคงถูกกฎหมายอยู่ ประเด็นนี้ได้รับการต่อต้านอย่างหนักจากผู้ขายบริการทางเพศโดยพวกเธอได้ออกมาเขียนบันทึกเพื่อคัดค้านวาทกรรมที่รัฐได้สร้างความชอบธรรมในเรื่องนี้ขึ้นมา

ปัญหาใหญ่ที่สุดที่เราเผชิญอยู่ในสังคมที่ผู้ชายเป็นใหญ่ก็คือพวกเขาไม่สามารถยอมรับความจริงได้ว่าผู้หญิง (ที่อยู่ในย่านคอมแดง) เลือกที่จะมาทำอาชีพนี้ด้วยความคิดอันเสรีของเธอ เธอเป็นคนเลือกอาชีพนี้เอง ไม่ได้มีคนมาบังคับ พวกเขาไม่สามารถยอมรับความจริงข้อนี้ได้ว่าผู้หญิงมีเสรีภาพในการเลือกทำอาชีพนี้เอง ไม่ได้ถูกบังคับจากผู้ชาย นอกจากนี้คนทั่วไปก็ยังรู้สึกว่ามันยากมากถึงมากที่สุดที่จะยอมรับได้ว่าผู้หญิงโอเคกับการมีเพศสัมพันธ์ในเชิงธุรกิจการค้า ผู้หญิงสามารถควบคุมตนเองและสถานการณ์ได้โดยไม่จำเป็นต้องพึ่งพิงผู้ชาย มันยากมากสำหรับผู้ชายที่จะเชื่อเรื่องพวกนี้ และเมื่อพบว่าที่จริงแล้วสถิติของผู้หญิงที่ถูกบังคับขายบริการทางเพศนั้นมีอยู่น้อยไม่ได้ตรงกับความคิดในสมองของเขา พวกเขาคิดว่าอะไรสักอย่างได้หล่นหายไป มันทำให้เขาสูญเสียการควบคุม เขาจึงได้ตีตั่วข้อมูลทางสถิติขึ้นมาเพื่อกลบเกลื่อนสิ่งที่เขาเรียกว่า ยอดของภูเขาน้ำแข็ง ซึ่งมันไม่ได้มีอยู่จริง (ผู้ชายบริการทางเพศไม่ทราบชื่อผู้เขียน¹¹)

พื้นที่เป็นทั้งเป้าหมายและเครื่องมือในการควบคุมและปกครองของรัฐ (Foucault, 1980) แน่นอนว่าโครงการ 1012 และ เดอะวอลล์คือการพยายามลดพื้นที่ และกีดกันประชากรที่รัฐไม่พึงปรารถนาให้ออกจากพื้นที่ใจกลางเมืองด้วยการทำให้เขาพลัดออกไปจากถิ่นฐานที่ทำงานเดิม กระนั้นการประท้วงของผู้ทำงานบริการเจ้าของธุรกิจให้เข้าหน้าต่าง รวมถึงการเขียนเพื่อต่อต้านวาทกรรมการค้ามนุษย์ของรัฐผ่านประสบการณ์ของผู้ชายบริการทางเพศเองนั้นสะท้อนให้เห็นว่างานบริการทางเพศนั้นแยกไม่ขาดจากการเมืองเรื่องพื้นที่ (ในเมือง) และการต่อสู้แย่งชิงความหมายบนพื้นที่ในหลายรูปแบบ เช่น ระหว่างการมองว่าพื้นที่นี้เป็นแหล่งรวมอาชญากรรมและศีลธรรมอันตกต่ำสมควรถูกกำจัดเพื่อสร้างภาพลักษณ์อันดีให้แก่เมือง การมองและสร้างความเป็นอื่นให้กับคนทำงานบริการและผลักให้พวกเข้ออกจากพื้นที่เดิม หรือพื้นที่ที่เต็มไปด้วยความหลากหลายทางอัตลักษณ์ พื้นที่ที่สามารถอดทนได้ต่อความแตกต่างหลากหลาย และให้สิทธิเสรีภาพในการประกอบอาชีพ

แน่นอนว่าประเด็นในเรื่องการค้ามนุษย์เป็นสิ่งที่รัฐต้องการแสดงให้เห็นถึงการรักษาไว้ซึ่งศีลธรรมอันสูงส่งดีงาม และอ้างว่าตนเป็นผู้ปกป้องผู้ขายบริการทางเพศที่เปราะบางและตกเป็นเหยื่อในกระบวนการค้ามนุษย์ นักวิชาการวิจารณ์ว่านโยบายที่ออกมาสะท้อนให้เห็นถึงชุดความคิดของนักการเมืองท้องถิ่นที่อาจได้แรงบันดาลใจอย่างแรงกล้าจากแนวคิดเรื่องศีลธรรมที่เชื่อว่าศีลธรรมของตนสูงส่งกว่าศีลธรรมของคนอื่น มากกว่าที่จะเชื่อในเรื่องศีลธรรมพหุนิยม และอดทนต่อความแตกต่างหลากหลาย (Uitermark & Duyvendak, 2008; Aalbers, 2011) การปิดหน้าต่างลดพื้นที่การขายบริการทางเพศยังสะท้อนให้เห็นว่ารัฐต้องการจะปกป้องประชาชนจากสิ่งที่ไม่ดีโดยการนำเอาเรื่องเพศไปซ่อนไว้จากสายตาของสาธารณะและส่งเสริมการพัฒนาเมืองเข้ามาแทนที่ (Hubbard, 2004; Löw & Ruhne, 2009) นอกจากนี้ยังแสดงให้เห็นว่าพื้นที่ในเมืองนั้นถูกสร้างโดยผู้ขาย (man-made city) หรือการเคลมพื้นที่ด้วยมุมมองแบบชายเป็นใหญ่ ซึ่งเป็นการทำให้ผู้หญิงคนรักเพศเดียวกันหรือคนข้ามเพศตกไปอยู่ชายขอบของกระบวนการนี้มากกว่าจะเน้นความเท่าเทียมกันทางเพศที่อยู่ในเมือง (Hubbard, 2016)

การกลายเป็นเมืองอีกครั้งและการปรับทัศนียภาพโดยรัฐ

แต่เดิมน่านใจกลางเมืองมักจะเป็นพื้นที่ทิ้งขยะที่แสนสะอวกสำหรับการโยนองค์ประกอบที่ไม่ต้องการของสังคมมาไว้ที่นี่ เช่น โสเภณีหรือคนจน จนกระทั่งถึงช่วงทศวรรษ 1980s โลกาวัดต้นได้ทำให้เมืองกลายเป็นเมืองอีกครั้ง (re-urbanization) และได้ขยายสเกลที่ใหญ่ขึ้นในปัจจุบัน เช่น จำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาเที่ยวในเมืองที่เพิ่มจำนวนขึ้นหลายเท่าตัว การเกิดขึ้นของโรงแรม Airbnb หรือธุรกิจที่รองรับการท่องเที่ยว ย่านใจกลางเมืองกลายเป็นพื้นที่มีมูลค่าทางเศรษฐกิจสูงมากเกินกว่าจะเป็นแค่พื้นที่สำหรับสิ่งที่ไม่เป็นที่ต้องการของสังคม (Hubbard, 2016) การที่เทศบาลยึดคืนหน้าต่างในย่านนี้กว่าร้อยแห่งและแทนที่ด้วยการชักชวนกลุ่ม

ทางสังคมกลุ่มใหม่ เช่นนักธุรกิจ เจ้าของร้านอาหารและศิลปินเข้ามาใช้พื้นที่นั้นก็เพราะต้องการให้คนกลุ่มนี้เข้ามาปรับทัศนียภาพของบริเวณนี้ให้ดูดีและสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจที่สูงขึ้น เพราะเทศบาลมองเห็นถึงมูลค่าเชิงเศรษฐกิจของพื้นที่ย่านโคมแดงโดยเฉพาะในย่านโคมแดง ซึ่งตั้งอยู่ใกล้กับสถานีรถไฟ อัมสเตอร์ดัมเซ็นทรัล ห้างสรรพสินค้า ถนนช้อปปิ้งและตลาดหุ่นที่เก่าแก่ที่สุดของโลก

นอกจากนี้เทศบาลยังพยายามล้างภาพลักษณ์เดิมของอัมสเตอร์ดัม โดยการโปรโมตศิลปะและวัฒนธรรม โดยเฉพาะโครงการ “I Amsterdam” ที่นำเอาตัวอักษรไปตั้งไว้ตามสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญ ๆ เช่น ไรส์มิวเซียม (Rijksmuseum) อายฟิล์มมิวเซียม (Eye Filmmuseum) หรือ ที่สถานีวอเตอร์ลูเปเลน (Waterlooplein) เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้มาถ่ายภาพลงพื้นที่โซเชียลมีเดีย เทศบาลได้ใช้ภาษีที่จัดเก็บได้ในการโปรโมตด้านวัฒนธรรมของเมือง อัมสเตอร์ดัมออกสู่สายตาชาวโลก และเป็นการโปรโมตอัมสเตอร์ดัมในมุมมองใหม่ที่มีอะไรมากกว่าเมืองแห่งเสรีภาพในการซื้อและเสพกัญชาและท้องราตรีไปกับโสเภณีในย่านโคมแดงแบบที่เคยเป็นภาพจำด้านลบในหมู่นักท่องเที่ยว

สิ่งเหล่านี้ได้สะท้อนความคิดเรื่องการปรับเปลี่ยนพื้นที่และการปรับทัศนียภาพที่นำโดยรัฐ (state-led gentrification) เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับเมืองโดยกำจัดสิ่งที่เทศบาลมองว่าเป็นสิ่งรบกวนสายตา (eyesore) ในที่นี้ก็คือการนำคนและสิ่งที่ไม่เป็นที่ต้องการออกไป และแทนที่ด้วยกลุ่มคนทางสังคมใหม่ที่เป็นที่ต้องการของรัฐ การเอาคนกลุ่มใหม่ เช่นศิลปิน ที่ไม่ได้อยู่ในพื้นที่เดิมเข้ามาอาศัยอยู่ในย่านนี้แทนคนกลุ่มเดิมแสดงให้เห็นความต้องการและช่องทางในการกระตุ้นเศรษฐกิจให้กลับมามีชีวิตชีวา ผ่านการจ้างงานใหม่ ๆ และการเพิ่มราคาที่ดิน

แน่นอนว่าการพยายามปรับพื้นที่ของรัฐไม่ได้ประสบความสำเร็จ สถานที่ทำงานเดิมของผู้ขายบริการทางเพศมีเพียงบางแห่งที่มีศิลปินมาเช่า

แสดงศิลปะหรือแฟชั่นโชว์ ไม่ได้เป็นไปตามที่เทศบาลคิดไว้ว่าจะเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจให้สูงขึ้นได้ ศิลปินหรือผู้จัดแสดงแฟชั่นไม่ได้จ่ายค่าเช่าตามจริงอย่างที่ควรจะเป็นตามกลไกของตลาด เทศบาลไม่สามารถหาผู้เช่าพื้นที่ใหม่ที่สามารถจ่ายค่าเช่าที่ในราคาสูงหรือผู้ที่จะทำให้พื้นที่เกิดมูลค่าทางเศรษฐกิจสูงขึ้นมาเช่าย่านนี้ได้ ในขณะเดียวกันเทศบาลก็แก้ปัญหาโดยการออกใบอนุญาตให้แก่ร้านขายของที่ระลึก ร้านขายวฟเฟิล หรือ ร้านขายขนมหวานแทน (Dutchnews, 2017¹²)

กระนั้นการขับไล่คนที่อยู่เก่า เช่น กลุ่มเจ้าของธุรกิจให้เช่าหน้าต่างร้านขายกัญชา หรือโรงแรม 2 ดาวออกไปกลับสร้างความไม่พึงพอใจอย่างมากอย่างที่กล่าวไปแล้วข้างต้นว่าเจ้าของธุรกิจหลายคนไม่ได้ยุ่งเกี่ยวกับเครือข่ายอาชญากรรม อัลเบอร์และไดเนมาวิเคราะห์ถึงความไม่ลงรอยกันในการสร้างความร่วมมือระหว่างรัฐและผู้ได้รับผลกระทบว่า รัฐไม่ได้สร้างความร่วมมือที่ดีในการพัฒนาพื้นที่ร่วมกันระหว่างเจ้าของธุรกิจและตัวรัฐ สิ่งที่ขาดหายไปที่ทำให้รัฐถูกต่อต้านก็คือ การสนับสนุนและยื่นเงื่อนไขที่ถูกต้องให้แก่เจ้าของกิจการและผู้ขายบริการทางเพศ ทำให้พวกเขาสามารถดำเนินธุรกิจของเขาต่อไปได้และมีกำไร (Albers & Deinema, 2012)

ฮับบาร์ดได้วิจารณ์เรื่องการเอาผู้หญิงที่ขายบริการทางเพศออกจากพื้นที่สาธารณะว่า คือการส่งสัญญาณบอกว่าพื้นที่แห่งนี้พร้อมแล้วที่จะต้อนรับการลงทุนใหม่ ๆ เขาเน้นว่าไม่ใช่แค่ประเด็นการให้ความสำคัญด้านเศรษฐกิจหรือสนับสนุนกลุ่มนายทุนแต่ยังเป็นการรักษาไว้ซึ่งความไม่เท่าเทียมกันทางเพศในเชิงโครงสร้าง และข้ออ้างที่รัฐใช้ในการกระทำก็คือการทำนโยบายให้เป็นที่ถูกใจของกลุ่มชนชั้นกลางในเมืองและพยายามโยกการปรับภูมิทัศน์ไปเป็นการสร้างความปลอดภัยในย่านที่อยู่อาศัย (Hubbard, 2004)

การหายไปของพื้นที่สีเทา ท่วงท่าที่โดดเด่น และการถูกมองเห็นมากเกินไป

นักท่องเที่ยวที่เดินทางมายังอัมสเตอร์ดัมยังอยากที่จะมาดูย่านโคมแดงที่เป็นย่านเก่าแก่และโด่งดังที่สุดแห่งหนึ่งของโลก ในช่วงคืนวันศุกร์เสาร์ อาทิตย์ มีนักท่องเที่ยวจำนวนมากเดินขั้วไขว่เบียดเสียดกันตลอดสองข้างทาง บาร์โชว์เต็มไปด้วยผู้คนที่ยืนต่อคิวรอเพื่อเข้าชม ถนนหลังโบสถ์ที่เป็นซอยเล็ก ๆ ที่ขึ้นชื่อว่าเป็นซอยที่มีผู้หญิงสวยที่สุดในย่านนี้อัดแน่นไปด้วยผู้คนที่ต้องการไปเดินชมสาวงาม เพราะในยามค่ำคืนของอัมสเตอร์ดัมมีเพียงย่านโคมแดงย่านเดียวที่มีสีสัน สนุกสนาน และมีชีวิตชีวา การมีนักท่องเที่ยวที่เดินเบียดกันหนาแน่น ทำให้พื้นที่ในเขตโคมแดงนี้ถูกมองเห็นอยู่ตลอดเวลาจนอาจเรียกว่าถูกทำให้มองเห็นมากเกินไป (too visible) เปรียบเทียบกับพื้นที่ย่านโคมแดงในประเทศอื่น ๆ ที่สถานบริการทางเพศมักจะซ่อนตัวอยู่หรือถูกผลักให้ไปอยู่นอกตัวเมือง เช่นในสวีเดน เขตโคมแดงแห่งนี้สามารถเข้าถึงและถูกค้นพบได้อย่างง่ายดาย

การที่พื้นที่นี้สามารถเข้าถึงได้ง่ายและสามารถมองเห็นได้อย่างชัดเจนนั้น สวนทางกับลักษณะทางธรรมชาติของการขายบริการทางเพศ ซึ่งจำเป็นต้องอาศัยบรรยากาศสลัว ๆ ความวับ ๆ แวม ๆ และความเป็นส่วนตัว ลูกค้ำที่ต้องการมาใช้บริการรู้สึกขาดความเป็นส่วนตัวเพราะถูกจ้องมองโดยเหล่านักท่องเที่ยวที่แออัดอยู่บนถนน แม้ว่าในห้องที่ลูกค้ำเข้าไปใช้บริการจะถูกปิดด้วยม่าน แต่บรรยากาศที่มีนักท่องเที่ยวส่งเสียงดังข้างนอกก็อาจรบกวนลูกค้ำหลายคนโดยเฉพาะลูกค้ำประจำ นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มักจะชอบถ่ายรูปตนเองในย่านโคมแดงเพื่อจะบันทึกไว้ว่าได้เดินทางมาถึงแล้ว ส่งผลให้ลูกค้ำของย่านโคมแดงยิ่งรู้สึกอึดอัดใจเพิ่มมากขึ้น ผู้หญิงที่ขายบริการทางเพศบางรายรู้สึกว่าลูกค้ำประจำและรายได้ของตนหายไป การมาทำงานกลายเป็นเหมือนการมายืนโชว์นักท่องเที่ยว¹³ การมีอยู่ของหน้าต่างและผู้หญิงในย่านโคมแดงกลับกลายเป็นเพียงพื้นที่ที่นักท่องเที่ยวต้องการเดินทางมาเพื่อชมพิพิธภัณฑ

ที่มีชีวิตเท่านั้น (van Liempt & Chimienti, 2017) ซึ่งการเปลี่ยนแปลงนี้ทำให้ย่านโคมแดงสูญเสียลักษณะพิเศษในตัวและท่วงท่าที่โดดเด่นไป

นอกจากนี้ การที่ตำรวจได้เดินผ่านหน้าหน้าต่างทุก ๆ 10 นาที นั้นไม่ใช่แค่เรื่องของการสร้างความปลอดภัยให้พื้นที่ แต่เป็นการเข้าไปตรวจตราสอดส่องพื้นที่นี้อยู่ตลอดเวลา นอกจากพื้นที่ย่านโคมแดงแล้ว การตรวจตราสอดส่องจากตำรวจก็พบได้ในร้านนวดในเมืองใหญ่ ๆ ร้านนวดไทย 2 ร้านในอัมสเตอร์ดัมถูกปิดและกลายเป็นที่เลื่องลือ ในภาพข่าวเจ้าหน้าที่ตำรวจได้นำกองกำลังเข้าไปตรวจค้นและจับกุมเจ้าของร้านที่ได้เปิดร้านนวดผิดประเภท ซึ่งไม่ใช่แค่ร้านนวดไทยธรรมดาแต่มีการให้บริการทางเพศร่วมด้วย อย่างที่กล่าวไปแล้วข้างต้นในโครงการเดอะวอลล์ว่า ได้มีการสุ่มตรวจร้านนวดโดยตำรวจนอกเครื่องแบบทั้งการตรวจแบบ uv light และการขออนุญาตการใช้เทคโนโลยีในการตรวจตราสอดส่องนอกจากจะสร้างความหวาดกลัวแล้วยังส่งผลกระทบต่อความเข้าใจในตำแหน่งแห่งที่ของผู้ขายบริการทางเพศและเจ้าของสถานบริการโดยตรง หญิงไทยที่ทำงานในร้านเล่าว่าเธอรู้สึกกังวลใจทุกครั้งที่มาทำงานเพราะไม่รู้ว่าจะถูกค่าที่เธอขายให้นั้นเป็นตำรวจหรือไม่ เพราะเป็นเรื่องที่ไม่สามารถสังเกตได้ เจ้าหน้าที่มักจะทำตัวเหมือนลูกค้าคนอื่น ๆ และพยายามขอให้เธอให้บริการการนวดแบบแฮปปี้เอนด์ ซึ่งเธอก็ปฏิเสธไปภายใต้การสอดส่องนี้นอกจากตำรวจแล้วยังมีเจ้าหน้าที่สาธารณสุขเข้ามาตรวจสอบสุ่มลักษณะในร้านและเพื่อนบ้านที่คอยสอดส่องทำให้รู้สึกเหมือนถูกจับตามองอยู่ตลอดเวลา¹⁴

กรณีร้านนวดไทยที่ถูกปิดไป แสดงให้เห็นถึงนาฏกรรมของรัฐบาลท้องถิ่นที่จงใจแสดงอำนาจและการเอาจริงเอาจังของรัฐในการควบคุมตรวจสอบความเป็นไปและธุรกิจของร้านนวดไทยและจีน รวมถึงบตลงโทษ ตัวยุบายเองถูกวิจารณ์จากนักวิชาการว่าเป็นการอ้างถึงการปกป้องและคุ้มครองผู้ขายบริการทางเพศนั้นดูจะเกินจริง ไม่ได้ช่วยให้ผู้ขายบริการทางเพศมีอิสระและเสรีภาพในการทำงานอย่างแท้จริง และยังไม่สามารถรับประกันว่าเธอเหล่านั้น

จะได้รับสิทธิที่ควรได้อย่างแท้จริงได้เพราะในทางปฏิบัติพวกเธอมักจะถูกตรวจค้นจากตำรวจ และตำรวจเหล่านั้นก็มักจะวางตัวในลักษณะที่สูงกว่าพวกเธอ (Breuil & Siegel, 2011)

การจัดประเภท และความชัดเจนภายใต้งานที่มีขอบเขตเลือนราง

นโยบายต่อเนื่องที่ตามมาจากโครงการเดอะวอลล์ คือเทศบาลอัมสเตอร์ดัมจะเป็นผู้กำหนดโควตาว่าจะเพิ่มหรือลดจำนวนร้านนวดแบบพิเศษ แบบเพื่อนเที่ยว และคลับส่วนตัว (private club) ที่ผ่านมาเทศบาลไม่เพิ่มจำนวนโควตาร้านนวดแบบพิเศษแต่เลือกที่คงไว้เท่าเดิม การจำกัดโควตาและการไม่ออกใบอนุญาตส่งผลกระทบต่อเจ้าของธุรกิจที่ต้องการย้ายไปเปิดร้านในพื้นที่อื่นเพราะสัญญาเช่าตึกได้หมดลง แต่พบปัญหาว่าเทศบาลไม่อนุญาตให้มีการเปิดร้านใหม่หรือย้ายใบอนุญาตออกจากพื้นที่เดิมทั้งสิ้น เพราะใบอนุญาตได้ถูกผูกติดไว้กับบ้านเลขที่/ สถานที่และพื้นที่ที่ขอ เช่น หากร้านได้รับใบอนุญาตในอัมสเตอร์ดัมได้ แต่ต้องการย้ายไปอยู่อัมสเตอร์ดัมตะวันออกเฉียงใต้ที่ห่างกันไม่ถึง 10 กิโลเมตรไม่สามารถเปิดร้านใหม่โดยไม่ขอใบอนุญาตได้

ในทางกลับกัน ร้านที่ถูกสั่งปิด หากเจ้าของร้านทำเรื่องขอใบอนุญาตที่ถูกต้องตามประเภทสามารถทำได้แต่อย่างที่กล่าวไปการขอใบอนุญาตร้านนวดอีโรติกเป็นไปได้ยากมาก ซึ่งร้านส่วนใหญ่เลือกที่จะกลับมาเปิดในฐานะร้านนวดธรรมดา ซึ่งทางร้านต้องหาหลักฐาน/ ข้อมูลจากเว็บไซต์ และรีวิวของลูกค้ามาเสนอให้ทางเทศบาลได้ว่าไม่ได้มีการขายบริการทางเพศจริงตอนที่ผู้เขียนเข้าไปสัมภาษณ์เจ้าของร้านนวดไทยธรรมดา เจ้าของร้านบอกกับผู้เขียนและลูกค้าที่เข้ามานวดว่าให้ช่วยเขียนรีวิวให้ร้านเธอรว่าร้านเธอเป็นร้านนวดไทยเพื่อสุขภาพจริงๆ และบ่นถึงความยากลำบากที่ต้องพิสูจน์ว่าร้านของเธอไม่ได้ให้บริการนวดแบบพิเศษ¹⁵ นอกจากคำรื้อวิวจากลูกค้า และคำยืนยันจากเพื่อนบ้านแล้ว ตำรวจจะเข้าไปตรวจสอบว่าทางร้านไม่ได้สนับสนุน

การขายบริการทางเพศ การตรวจสอบของตำรวจและทีมสอบสวนจะเข้าไปตรวจร้านนวดเหล่านี้อย่างน้อย 6 ครั้งต่อปี และใช้ข้อมูลจากหลาย ๆ แหล่งประกอบกัน อาทิ การสอบถามชาวบ้านที่อาศัยอยู่บริเวณรอบ ๆ ขอข้อมูลจากตำรวจท้องถิ่นประจำพื้นที่ที่คอยดูแลตรวจตรา รวมถึงข้อมูลจากการลงโฆษณาตามอินเทอร์เน็ต จากนั้นทางเทศบาลจะอนุญาตให้ร้านสามารถเปิดทำการได้ใหม่อีกครั้ง ทั้งนี้หากพบว่ามียาเสพติดสิ่งหนึ่งขาดไปร้านจะไม่สามารถกลับมาเปิดใหม่ได้

เห็นได้ว่านโยบายที่ออกมาเน้นพยายามทำให้งานบริการที่แต่เดิมนั้นมีเส้นแบ่งที่เลือนราง ถูกแบ่งประเภทและทำให้ชัดเจนขึ้นผ่านกฎระเบียบของการให้ใบอนุญาต และความเข้มงวดของเจ้าหน้าที่ของรัฐ

ในทางเดียวกัน ร้านนวดที่เป็นร้านอีโรติก ก็ประสบปัญหาการถูกตรวจสอบจากเจ้าหน้าที่รัฐไม่ต่างกัน ผู้เขียนได้ลงภาคสนามเพื่อไปสัมภาษณ์เจ้าของร้านนวดอีโรติกที่มีเจ้าของและพนักงานเป็นคนไทยแห่งหนึ่ง เจ้าหน้าที่ตำรวจนอกเครื่องแบบเป็นผู้หญิง 1 คน ชาย 1 คน มาที่ร้านที่ผู้เขียนกำลังสัมภาษณ์อยู่เพื่อขอเข้ามาตรวจใบอนุญาตการเปิดร้านนวดอีโรติกจากเจ้าของกิจการและใบอนุญาตการลงทะเบียนและทำงานของผู้ขายบริการ ตามกฎระเบียบแล้ว เจ้าของร้านเท่านั้นที่จะต้องเปิดประตูให้ลูกค้าหรือเจ้าหน้าที่ไม่ใช่คนทำงาน แต่ ณ จังหวะนั้น ทางเจ้าของร้านซึ่งรับแขกที่เป็นลูกค้าประจำของเธอ ต้องรีบวิ่งมาจากห้องที่เธอทำงาน เพื่อมาเปิดประตูให้เจ้าหน้าที่ได้เข้ามา เจ้าหน้าที่แสดงท่าทีไม่พอใจที่เจ้าของร้านเปิดประตูช้า นอกจากนี้ยังขูดเอกสารการลงชั่วโมงการทำงานของร้าน และจำนวนผู้หญิงที่ทำงานวันนั้น ขอตรวจพาสปอร์ตของเจ้าของร้านว่าเป็นเจ้าของร้านจริง รวมถึงถามกับผู้เขียนว่ามาทำอะไรที่สถานที่แห่งนี้ เพราะในกฎระเบียบนั้น ไม่อนุญาตให้คนที่ไม่เกี่ยวข้องเข้ามานั่งเล่นในร้าน ห้ามมิให้จ้างงานแรงงานต่างชาติที่ไม่มีใบอนุญาตทำงาน (work permit) หรือมาด้วยวีซ่าท่องเที่ยว ผู้เขียนแจ้งว่ามาทำงานวิจัยจากมหาวิทยาลัย หลังจากที่ดีตำรวจออกไปแล้ว ทางเจ้าของร้าน

บอกกับผู้เขียนว่าคราวนี้ตำรวจยังตรวจไม่มาก บางครั้งเรียกดูเอกสารทุกอย่างอย่างละเอียด ขอดูพาสปอร์ตของคนทำงานทุกคน หรือ แม้กระทั่งเดินเข้าไปดูตามห้อง แต่บางครั้งตำรวจจะมาโดยไม่นัดหมาย หลายครั้งถามว่าไปวนมาเพราะต้องการอยู่ที่ร้านนาน ๆ เพื่อสังเกตว่าทางร้านได้ซ่อนใครเอาไว้หรือไม่ เจ้าของร้านบอกกับผู้เขียนว่าตั้งแต่มีกฎระเบียบใหม่ขึ้นมาได้สร้างความยุ่งยากมากกว่าแต่ก่อนมาก ในทางกลับกันก็มีส่วนดีหลายอย่าง เช่น เรื่องความชัดเจนในสัญญาจ้างงานระหว่างนายจ้างและลูกจ้าง หรือเรื่องการปรับปรุงสุขอนามัยในที่ทำงาน¹⁶

เทศบาลได้เพิ่มกฎระเบียบสำคัญหลายอย่างให้เจ้าของร้านนวดแบบพิเศษต้องปฏิบัติตาม โดยเน้นเรื่องกฎหมายการจ้างงานแรงงานในร้าน โดยเฉพาะแรงงานต่างชาติ และการจ้างงานบุคคลอายุต่ำกว่า 21 ปีบริบูรณ์ สัญญาจ้างต้องระบุไว้ให้ชัดเจนถึงเงื่อนไขในการทำงานและสิทธิที่พึงมีของผู้ขายบริการ เรื่องความสะอาด รวมถึงเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขการทำงานของเจ้าของร้านจากเดิมที่เจ้าของร้านสามารถเป็นนายจ้างตนเอง และสามารถทำงานได้ แต่นโยบายใหม่ไม่อนุญาตให้เจ้าของร้านทำงาน และต้องนั่งประจำที่โต๊ะทำงาน ดูแลการบริหารจัดการภายในร้านเท่านั้น เห็นได้ชัดว่า นโยบายได้โยนความรับผิดชอบให้เจ้าของร้านหรือคนทำงานเพื่อพิสูจน์ว่าพวกเขา/เธอไม่ได้เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการค้ามนุษย์หรือผิดกฎหมายใด ๆ ซึ่งหันหลังให้กับข้อสันนิษฐานของความบริสุทธิ์

การตรวจสอบเรื่องการจ้างงานบุคคลที่อายุต่ำกว่า 21 ปีเชื่อมโยงกับประเด็นเรื่องการค้ามนุษย์ที่ได้นำเสนอไปข้างต้น ในเรื่องนี้ผู้เขียนได้พูดคุยกับคนทำงานชาวไทยซึ่งกลุ่มผู้ทำงานนั้นมีความคิดเห็นที่แตกต่างออกไปจากรัฐ สิ่งที่เราสนใจคือเกี่ยวกับการขายบริการทางเพศก็คือแรงจูงใจในการเข้ามาทำอาชีพนี้ ที่ผ่านมามักจะได้ยินเหตุผลอยู่ 2 แบบ คือ (1) พวกเขาเข้ามาทำอาชีพนี้เพราะถูกล่อลวงหรือถูกบังคับมา และ (2) คนที่เข้ามาทำอาชีพนี้เพราะรักสบาย กลัวความลำบาก อยากได้รายได้ดีโดยไม่ต้องทำอะไร ทั้งสองเหตุผลนี้อาจมีบางส่วนที่ถูกแต่ไม่ใช่ทั้งหมด

ของพี่ก็ไม่เชิงถูกบังคับ แต่เพราะสถานการณ์มันบังคับต่างหาก พวกพี่มีลูกที่ต้องส่งเสียให้เรียน มีพ่อแม่ที่ต้องเลี้ยงดู ตัวพี่ก็พึ่งไม่ได้ เขาเป็นชาวต่างชาติเขาไม่เข้าใจว่าทำไมเราต้องส่งเสียเลี้ยงดูทางบ้าน ถ้าพี่ไม่ทำงานนี้แล้วจะทำงานอะไรถึงจะพอกับค่าใช้จ่ายในบ้าน ที่นักวิจัยและนักสังคมสงเคราะห์ชอบถามว่ามีคนบังคับมาทำงานหรือเปล่า มีใครได้ประโยชน์จากการทำงานของคุณบ้าง พี่จะตอบว่าอะไรดี คนที่ได้รับผลประโยชน์จากพี่ก็พ่อแม่พี่ แล้วพวกเขาจะถูกกล่าวหาว่าเป็นแมงดาเกาะพี่ไหม? (คุณปุม¹⁷)

คุณภาและคุณม่อนที่ได้ยินอยู่พยักหน้าเห็นด้วย คุณภาแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมว่า

ตอนนั้นนโยบายเข้มงวดมากโดยเฉพาะกับคนที่เป็นแรงงานต่างชาติ แบบเรานี้ในเรื่องการออกวีซ่า ห้ามไม่ให้คนที่เข้ามาด้วยวีซ่าท่องเที่ยวมาทำงาน สมัยพี่มาเมื่อสิบกว่าปีก่อนไม่ได้ยุ่งยากซับซ้อนเท่านี้ ตอนนี่วีซ่าทำงานปีต่อปีเท่านั้น มันไม่ยุ่งยากหรือที่จะทำงานแบบหลบซ่อน แต่การตรวจสอบที่เข้มงวดของรัฐก็สร้างความยุ่งยากซับซ้อนเกินไป (คุณภา¹⁸)

คุณม่อน เล่าว่าก่อนหน้านี้จะมาทำงานบ้านนวด เธอได้ทำงานในรูปแบบอื่น ๆ มาก่อน เช่นเป็นแม่บ้านทำความสะอาดในโรงแรม เป็นผู้ช่วยในครัว ในร้านอาหารไทย ทำงานแผนกต้อนรับในโรงแรม แต่งานเหล่านั้นมีชั่วโมงการทำงานที่ยาวนานและรายได้ไม่พอกับค่าใช้จ่ายและเงินส่งกลับที่เธอต้องรับผิดชอบ เช่น งานครัวได้ค่าจ้างวันละ 100 ยูโร แต่ต้องยืนล้างจานตลอด 6 ชั่วโมง ซึ่งการขายบริการทางเพศนั้นให้ค่าตอบแทนสูงกว่าการทำงานเป็นแรงงานไร้ทักษะ 10 เท่า หลายคนที่เข้ามาทำงานอาชีพนี้เพราะเป็นอาชีพที่รายได้ดีสามารถเลี้ยงดูตนเองได้ และก่อให้เกิดความภูมิใจที่สามารถเลี้ยงดูพ่อแม่หรือครอบครัวที่เมืองไทยได้เช่นกัน

การทำงานร้านนวดไทย หากเป็นร้านนวดทั่วไปที่ไม่ใช่ร้านอีโรติกได้ประมาณ 15 ยูโรต่อชั่วโมงไม่รวมทิปที่ลูกค้าให้ ส่วนการทำงานบ้านนวดแบบอีโรติกทางผู้ทำงานจะได้ราว 30-40% จากค่าบริการทั้งหมดขึ้นอยู่กับว่าลูกค้าต้องการรูปแบบการนวดแบบไหน ซึ่งแต่ละแบบจะมีราคาแตกต่างกันออกไป เช่น การนวดน้ำมันแบบเนื้อจะเริ่มตันที่ชั่วโมงละ 120-150 ยูโร ผู้ทำงานก็จะได้ราว 40-45 ยูโรต่อชั่วโมงไม่รวมทิป ซึ่งมากกว่าการนวดแบบธรรมดาถึง 3 เท่า คุณม่อนบอกกับผู้เขียนว่าตัวเองส่งเงินกลับเมืองไทยอย่างต่ำ 1,000 ยูโรต่อเดือนและยังสามารถเลี้ยงดูลูกสามคนที่เธอพามาอยู่ด้วยกันที่ประเทศนี้ได้ด้วย คุณเจที่ทำงานในร้านเดียวกันเสริมขึ้นมาว่า การทำงานบ้านนวดแบบนี้ช่วยปลดหนี้ให้พ่อแม่ของเธอได้สำเร็จ จะเห็นได้ว่าการทำงานขายบริการทางเพศเป็นอาชีพที่ได้รายได้มากกว่าอาชีพแรงงานไร้ทักษะทั่วไป ซึ่งทำให้ตัวคนทำงานนั้นรู้สึกว่าคุณมีอิสระทางการเงิน และมีความภาคภูมิใจในตนเองเมื่อเงินที่ได้มานั้นสามารถเลี้ยงดูคนที่อยู่เมืองไทยให้ไม่ต้องเดือดร้อน

หากเราพิจารณาให้กว้างขึ้นเราจะเห็นว่าผู้หญิงไทยที่อพยพมาอยู่ที่เนเธอร์แลนด์ไม่สามารถเข้าถึงตลาดแรงงานของที่นี่ได้ ด้วยข้อจำกัดด้านภาษาและความรู้ รวมถึงนโยบายการจ้างงานที่เลือกปฏิบัติโดยให้ความสำคัญกับแรงงานชั้นสูง (expat) มากกว่าแรงงานไร้ทักษะ งานที่ต้องการแรงงานอพยพชาวไทยมักจะเป็นงานที่ได้ค่าจ้างต่ำ หรือเป็นงานที่อาศัยการใช้แรงงานอย่างหนักหน่วง ข้อมูลจากคนทำงานชาวไทยที่ทำงานร้านนวดสะท้อนว่า การขายบริการทางเพศอาจมาด้วยแรงจูงใจทางเศรษฐกิจในตอนแรกเพราะเป็นอาชีพที่รายได้ดี ทำให้ตัวผู้ทำงานมีความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ทั้งยังเป็นอาชีพที่ทำให้คนทำงานรู้สึกมีความเป็นอิสระในการทำงานและการดำรงชีวิต หลายคนรู้สึกว่าเป็นไอดอลให้กับคนที่อยู่ในบ้านเกิดของตนได้เห็นว่าเธอสามารถทำงานเก็บเงินส่งเงินไปให้ที่บ้านได้

แต่แน่นอนว่าการทำงานเป็นผู้ขายบริการทางเพศนั้นจะมีขั้นตอนและระบบที่ซับซ้อนกว่า และแม้ว่าในประเทศเนเธอร์แลนด์การขายบริการทางเพศเป็นเรื่องที่ถูกกฎหมาย แต่ก็ขัดกับสถานะทางสังคม ที่คนขายบริการมักจะถูกดูแคลน หรือไม่ได้รับการปฏิบัติที่เท่าเทียมในเชิงโครงสร้าง เช่น ธนาคารไม่ออกสินเชื่อให้หากทราบว่าผู้ขอสินเชื่อทำงานเป็นพนักงานบริการทางเพศ นอกจากนี้ประเด็นทางวัฒนธรรมโดยเฉพาะในหมู่แรงงานชาวไทยก็เป็นสิ่งที่สร้างความลำบากใจและขัดแย้งในใจกับผู้ทำงานเอง

แม้ว่าตัวเราจะเคยทำงานที่พืดยามาก่อน แต่การที่เราได้มาอยู่ที่นี้เราก็ไม่ได้อยากพาดิตของเรามาด้วย แต่ว่าภาระส่วนตัวเราก็เยอะเราก็อยากมีเงินไว้ใช้จ่าย ซื้อของ มีไว้ไปเฮฮา หรือไปเที่ยวกับเพื่อนได้บ้าง อยากมีเงินไว้ส่งพ่อแม่ อยากสร้างบ้านให้พวกเขา แน่แน่นอนว่าอาชีพที่เราทำถึงพามาที่นี้ได้ เราก็ไม่ได้อยากจะทำอาชีพนี้ต่อไปแต่งงานอื่น ๆ มันก็ไม่พอกับค่าใช้จ่าย อย่างที่มาทำงานที่เฮก เพราะว่าว่ามันไกลจากบ้าน เพราะไม่อยากให้คนแถวบ้านรู้ กลัวว่าหากเขามาใช้บริการแล้วเจอเราเขาจะเอาไปบอกแฟน ไม่อยากให้แฟนรู้ เราก็บอกแฟนว่ามาทำงานร้านอาหารไทยที่เฮก ทำงานเสร็จเราก็กลับบ้านตรงเวลาไปดูแลเขา (คุณเจ¹⁹)

อย่างที่กล่าวไปข้างต้นว่าผลสืบเนื่องจากนโยบายที่เข้มงวดทำให้ผู้ที่ทำงานร้านนวดต้องเลือกว่าตนเองจะทำงานร้านนวดไทยในฐานะแรงงานทั่วไป หรือ จะเป็นผู้ทำงานบริการทางเพศ ผู้ทำงานชาวไทยที่ทำงานบ้านนวดจำนวนไม่น้อยตกอยู่ในที่นั่งลำบากที่จะต้องเลือกระหว่างการทำงานแบบปกติหรือ ทำงานบริการทางเพศ เดิมทีคนทำงานในร้านนวดไทยที่ขอเปิดเป็นร้านนวดแผนไทยโบราณมีการให้บริการทางเพศเป็นบริการเสริมหากลูกค้าต้องการ เช่น การช่วยลูกค้าสำเร็จความใคร่ด้วยมือ บริการเสริมนี้จะขึ้นอยู่กับตัวหมอนวดแต่ละคนว่าต้องการให้บริการเสริมหรือไม่ ตัวหมอนวดแต่ละคนจะรู้ข้อจำกัดของตนเองว่าจะเลือกให้บริการในรูปแบบใดได้บ้าง ซึ่งบริการเสริมแต่ละแบบ

สามารถเรียกทิปจากลูกค้าได้ในราคาที่แตกต่างกัน โดยตัวหมอนวดจะได้ค่าทิปจากลูกค้าโดยตรงไม่ถูกหักจากเจ้าของร้าน

การตัดสินใจเลือกให้บริการแบบพิเศษหรือไม่นั้นขึ้นอยู่กับตัวผู้ทำงานเป็นหลัก เพราะผู้ทำงานเป็นผู้ตัดสินใจเอง และขอบเขตของการแบ่งนั้นค่อนข้างคลุมเครือ ผู้ที่ทำงานร้านนวดหลายคนและผู้เขียนได้รู้จักและพูดคุยให้ความหมายจากสายตาของคนทำงานเองว่าเป็นงานปกติทั่วไป คือ เป็นหมอนวด เพราะที่จริงก็ทำงานเป็นหมอนวดเป็นหลัก และรู้สึกว่ามันไม่ได้ทำงานขายบริการทางเพศ เพราะไม่ได้มีเพศสัมพันธ์กับลูกค้าผ่านการสอดใส่แต่ช่วยลูกค้าสำเร็จความใคร่ผ่านการใช้มือหรือปาก สำหรับพวกเธอจึงไม่ถือว่าเป็นการขายบริการทางเพศ

แต่สำหรับรัฐแล้ว การสำเร็จความใคร่ด้วยมือหรือปากนั้นตกอยู่ในกล่องของการทำงานบริการทางเพศและคนที่ทำงานรูปแบบนี้ต้องขึ้นทะเบียนว่าเป็นผู้ขายบริการไม่ใช่หมอนวดหรือคนทำงานปกติ ผลกระทบในทางกลับกันคือ พวกเธอรู้สึกเหมือนถูกบีบบังคับให้เลือกว่าจะทำงานอะไรระหว่างงานบริการทางเพศหรืองานหมอนวด ดังนั้นความสามารถและอำนาจที่พวกเธอเคยมีนั้นถูกทำลายโดยอำนาจของรัฐที่มองเห็นงานบริการและงานนวดแยกขาดจากกันและไม่เหมือนกันอย่างชัดเจน เช่น สีขาวและสีดำ แต่สำหรับแรงงานคนไทยพื้นที่ตรงนี้เป็นพื้นที่สีเทา (grey area/ liminal space) ที่พวกเธอเคยสามารถนิยามเองได้

ผู้ทำงานร้านนวดไทยที่ผู้เขียนได้พูดคุยแล้วว่า ตัวเธอเองเลือกที่จะเป็นหมอนวดแบบปกติ เพราะรับไม่ได้หากถูกลงทะเบียนว่าเป็นผู้ทำงานบริการทางเพศ ซึ่งนั่นอาจส่งผลต่อชีวิตครอบครัวของเธอแม้ว่ารายได้ที่เธอเคยได้จะลดลงมากกว่าแต่ก่อนก็ต้องยอมรับ เธอเลือกที่จะอยู่ในกล่องสีขาว แรงงานไทยอีกคนคิดว่านโยบายนี้ดี เพราะทำให้เธอไม่ถูกเข้าใจผิดหรือต้องพยายามดิ้นรนหาร้านนวดที่ไม่ได้มีบริการพิเศษ เพราะคนส่วนใหญ่เข้าใจว่าคนที่ทำงานร้านนวดไทยคือทำงานบริการ โดยเฉพาะเวลาที่มีตำรวจเข้ามาสุ่มตรวจร้าน เพื่อนบ้านและ

คนที่อยู่รอบ ๆ มักจะให้ความสนใจ ซึ่งตัวเธอเองรู้สึกลำบากใจ การแบ่งแยกให้ชัดเจนนั้นดีกว่า

ในทางตรงกันข้าม ถ้าเลือกทำงานที่มีบริการทางเพศเป็นบริการเสริม ตัวคนทำงานจะต้องไปลงทะเบียนกับหอการค้าในฐานะผู้ให้บริการทางเพศ มีการเปลี่ยนสถานที่ทำงานและรูปแบบการทำงานที่ต่างออกไปจากเดิม ที่สำคัญคือการทำงานบริการทางเพศนั้นต้องเตรียมสภาวะจิตใจให้พร้อมก่อนจะทำ เพราะเรื่องของสถานะทางสังคมและการเลือกปฏิบัตินั้นยังคงมีอยู่

เห็นได้ว่าการตัดสินใจภายใต้กรอบหรือประเภทที่รัฐกำหนดมาไม่สามารถทำได้โดยง่ายเพราะในชีวิตจริงการตัดสินใจของคนคนหนึ่งไม่ได้มีแต่เหตุผลในเชิงกฎหมายหรือทางเศรษฐกิจ แต่เป็นเรื่องของหน้าที่และศีลธรรมที่ซับซ้อนและไม่สามารถแบ่งแยกได้อย่างเด็ดขาด ซึ่งมีความเกี่ยวโยงกันหลายระดับ เป็นเรื่องละเอียดอ่อน และมักถูกละเลยในการศึกษาและทำความเข้าใจในกรณีแรงงานและคนทำงานชาวไทย อัตลักษณ์ของตัวเธอ เช่นการเป็นผู้ขายบริการทางเพศไม่ได้แยกขาดจากการเป็นภรรยา เป็นแม่ หรือ เป็นลูกสาว แต่ต่างร้อยเรียงเกี่ยวพันกัน และบทบาทเหล่านั้นต่างก็เรียกร้องให้เธอต้องแสดงหรือเล่นไปตามบทที่สังคมกำหนดมา (performativity) (Butler, 1999) แม้ว่า จะย้ายข้ามสังคมและวัฒนธรรมมาแล้วแต่ก็ปฏิเสธไม่ได้ถึงบทบาทดังกล่าว

การจัดประเภทให้อยู่ในกล่องของรัฐละเลยความซับซ้อนของชีวิตและลดทอนลงให้เหลือเพียงขาวและดำ ซึ่งทำให้งานบริการทางเพศที่แต่เดิมสามารถไหลไปมาได้ (fluidity) ระหว่างการเป็นหมอนวดธรรมดา หรือ การเป็นคนทำงานบริการทางเพศ ไม่สามารถข้ามไปมาระหว่างสองประเภทได้อย่างเต็มได้ ลดทอนความเป็นผู้กระทำการไทย ซึ่งลดทอนความเป็นผู้กระทำการของพวกเขาเอง โดยแต่เดิมนั้นนิยามผ่านความเข้าใจของตัวของเธอเอง

นอกจากพื้นที่ในทางนามธรรมแล้ว พื้นที่ในเชิงกายภาพได้ถูกจัดการและนิยามโดยรัฐด้วยเช่นกัน อย่างที่ยกตัวอย่างไปเรื่องการผูกใบอนุญาตกับ

สถานที่ทางกายภาพและการไม่อนุญาตให้เคลื่อนย้ายไปตั้งร้านนวดในสถานที่ใหม่ ดังนั้นพื้นที่ได้กลายเป็นเครื่องมือในการควบคุมการเคลื่อนย้ายที่เป็นธรรมชาติของงานบริการ (ทางเพศ) และการเคลื่อนย้ายทางกายภาพของตัวแรงงาน

บทสรุป

บทความนี้วิเคราะห์นโยบายหลักของประเทศเนเธอร์แลนด์คือโครงการ 1012 และเดอะวอลล์ และแสดงให้เห็นว่าการขายบริการทางเพศ (หน้าต่างในย่านโคมแดงและร้านนวด) ได้รับผลกระทบจากกระบวนการกลายเป็นเมืองอีก (อีกครั้ง) และการพัฒนาย่านใจกลางเมืองใหม่เพื่อปรับทัศนียภาพสำหรับการท่องเที่ยว การจัดระเบียบพื้นที่ได้กลายเป็นเครื่องมือในการควบคุมของรัฐและเทศบาล การปรับทัศนียภาพโดยรัฐได้ทำให้ราคาที่ดินในย่านใจกลางเมืองสูงโดยการดึงนักลงทุนหรือกลุ่มประชากรชนชั้นกลาง เช่นศิลปินมาอาศัยในพื้นที่เพื่อเพิ่มมูลค่าของพื้นที่ นโยบายของรัฐที่เน้นไปที่การกำจัดเครือข่ายอาชญากรรมหรืออีกนัยหนึ่งคือการทำพื้นที่ให้สะอาดขึ้นซึ่งมักจะอ้างถึงความสัมพันธ์ระหว่างการค้ามนุษย์ อาชญากรรม และงานบริการทางเพศ ให้เป็นพื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับครอบครัวและเด็ก (ตามมุมมองทางศีลธรรม) ขณะเดียวกันก็ผลักดันให้ผู้ที่อยู่อาศัยเดิมออกชานใจกลางเมืองออกไป แม้ว่าการบริการทางเพศจะยังถูกกฎหมายในประเทศเนเธอร์แลนด์ แต่กลับไม่มีพื้นที่หรือไม่ถูกนับรวมในแผนพัฒนาเมืองของรัฐและเทศบาล ซึ่งเห็นได้ชัดว่ารัฐและเทศบาลไม่รู้สึกว่าการมีอยู่ของย่านโคมแดงและการขายบริการทางเพศทางหน้าต่างนั้นแสดงให้เห็นถึงความแตกต่างหลากหลายเป็นสิ่งที่อดทนได้และเป็นส่วนหนึ่งในชีวิตประจำวันของคนในพื้นที่นี้

นอกจากนี้ยังเห็นได้ชัดว่ารัฐและเทศบาลเน้นเรื่องความสวยงาม การปรับทัศนียภาพ หรือการดำเนินนโยบายที่เข้มงวด แต่มองข้ามการดิ้นรนและการต่อต้านของผู้ให้บริการทางเพศที่จะรักษาพื้นที่ทำงานที่ถูกกฎหมายเอาไว้ และมีแนวโน้มที่จะไม่สนใจผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่น ๆ เช่น เจ้าของหน้าต่าง

หรือเจ้าของร้านนวดไทยซึ่งต้องทำธุรกิจภายใต้การตรวจสอบที่เข้มงวด โยนความรับผิดชอบให้อยู่กับพวกเขา/ เธอเพื่อพิสูจน์ว่าพวกเขา/ เธอไม่ได้ เกี่ยวข้องกับการสนับสนุนกิจกรรมค้ายาเสพติดหรือผิดอาญาใด ๆ และหันหลัง ให้กับข้อสันนิษฐานของความบริสุทธิ์

บทความยังชี้ให้เห็นว่าการเข้าไปตรวจตรา สอดส่องของรัฐโดย 'การ จ้องมอง' บนพื้นที่กายภาพหรือผ่านเทคโนโลยี (กล้อง cctv และตำรวจที่เดิน ตรวจทุก ๆ 10 นาที) ซึ่งมาพร้อมกับนโยบายเกี่ยวกับงานบริการทางเพศ ที่มีการควบคุมอย่างเข้มงวด ทำให้พื้นที่นี้ถูกมองเห็นมากเกินไป ขัดแย้งกับ ธรรมชาติของงานบริการทางเพศที่ต้องการความเป็นส่วนตัว ในแง่การมอง เห็นมากเกินไปเป็นการทำให้พื้นที่นี้ดูโดดเดี่ยวจากพื้นที่อื่น ๆ เพราะแต่เดิม ย่านโคมแดงนั้นก็เหมือนเป็นย่านหนึ่งในหลาย ๆ ย่านของฮัมสเตอร์ดัม เป็น ส่วนหนึ่งของสังคมดัดจริต และคนดัดจริตไม่ได้มองเห็นว่าเป็นเรื่องแปลกประหลาด คนที่อาศัยอยู่ในย่านนี้ได้ใช้ชีวิตประจำวันทั่วไปของเขาบนพื้นที่นี้ เพียงแต่มี ลักษณะพิเศษคือการมีอยู่ของหน้าต่างและสถานที่สำหรับบริการทางเพศ การเข้ามาของนักท่องเที่ยวและการจัดระเบียบพื้นที่ได้เปลี่ยนแปลงหรือ ทำให้ลักษณะพิเศษหรือท่วงท่าที่โดดเด่นของย่านโคมแดงหายไป

ประเด็นท้ายสุดซึ่งเป็นประเด็นที่ส่งผลกระทบต่อประสบการณ์ชีวิต ของแรงงานข้ามชาติชาวไทยที่ทำงานในร้านนวด (ไม่ทั้งหมด) คือความสิ้นไหว ไปตามาของพื้นที่ทางเพศ และความเกี่ยวโยงกันระหว่างศีลธรรม อัตลักษณ์และ บทบาท ซึ่งแต่เดิมนั้นสามารถกำหนดได้โดยตัวของพวกเธอเอง กฎระเบียบ ที่รัฐและเทศบาลสร้างขึ้นมาและบังคับใช้อย่างเข้มงวดทำให้พวกเธอต้อง เลือกรับเลือกนั้นจะกำหนดบทบาทและตำแหน่งแห่งที่พร้อมทั้งความเข้าใจ ของผู้ทำงาน และยิ่งกว่านั้นกฎระเบียบได้ "ล็อก" พวกเธอ/ เขาไว้กับพื้นที่ และสถานที่ทำงานเฉพาะที่ลงทะเบียนเท่านั้น ซึ่งขัดขวางการเคลื่อนย้ายไป มาระหว่างพื้นที่ทำงานที่แรงงานข้ามชาติชาวไทยเคยมี

กิตติกรรมประกาศ

บทความวิจัยชิ้นนี้ได้รับทุนสนับสนุนจากศูนย์ยุโรปศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ขอขอบคุณผู้ทรง (reviewers) ที่อ่านงานและให้คอมเมนต์ที่มีประโยชน์ในการแก้ไขบทความ

เชิงอรรถ

- ¹ หน้าต่าง (window brothel) ในภาษาดัตช์ได้เรียกพื้นที่ที่ผู้หญิงขายบริการว่า “raam bordeel” ซึ่งมีที่มาที่ไปทางประวัติศาสตร์ แต่เดิมผู้หญิงที่ขายบริการทางเพศได้อาศัยอยู่ในบ้านในย่านเดอวอลล์เลน (de Wallen) หรือที่เป็นย่านโคมแดงในปัจจุบัน พื้นที่ย่านนี้เป็นย่านของคนจนและเป็นแหล่งรวมอาชญากรรม ผู้หญิงที่เลือกทำอาชีพขายบริการทางเพศได้ใช้บ้านของตนเองเป็นพื้นที่ขายบริการ เช่น ออกมายืนหน้าประตูบ้านเพื่อรับแขก หรือแต่งตัวสวยและนั่งเรียกแขกอยู่ริมหน้าต่าง ซึ่งหน้าต่างบ้านของชาวดัตช์นั้นจะเป็นกระจกใส กว้าง ทำให้มองเห็นภายในบ้านได้อย่างชัดเจน จึงเป็นที่มาของคำนี้ ในปัจจุบันก็ยังเห็นว่าการขายบริการทางเพศอยู่ในพื้นที่ที่มีลักษณะเป็นบ้านแบบนี้ ซึ่งมีลักษณะแตกต่างไปจากตู้บริการในสถานอาบอบนวดของไทยที่เป็นตู้โชว์ และมีคนทำงานนั่งอยู่ข้างใน
- ² ดัดมาจากบทสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่จากองค์กร RegioPlan ในเดือนกันยายน ค.ศ. 2015 RegioPlan เป็นองค์กรเอกชนที่ได้ทุนจากหน่วยงานยุติธรรมและศาลของเนเธอร์แลนด์เพื่อเก็บข้อมูลสถิติและสัมภาษณ์ผู้ขายบริการทางเพศในอัมสเตอร์ดัม เรื่องการค้ามนุษย์ และการเข้าถึงสวัสดิการของรัฐ
- ³ ในกฎหมายฉบับดังกล่าว รัฐบาลเนเธอร์แลนด์ได้ให้คำจำกัดความถึงธุรกิจการค้าและการบริการทางเพศครอบคลุมถึง การค้า/ ขายบริการทางเพศในตู้โชว์ (window brothel) ในคลับ บ้านพักส่วนตัว ในโรงแรม ท้องถนน หรือบนโลกอินเทอร์เน็ต และรวมถึงกลุ่มคนที่เป็นเพื่อนเที่ยว (escort) ที่เป็นนายจ้างตนเอง (Wagener, Altink & Amseburger, 2013)
- ⁴ เรื่องอายุขั้นต่ำของผู้ขายบริการทางเพศยังคงเป็นที่ถกเถียงกันมาจนถึงปัจจุบัน โดยรัฐบาลต้องการเพิ่มอายุผู้ค้าบริการทางเพศจาก 18 ปีบริบูรณ์เป็น 21 ปีบริบูรณ์ในปี ค.ศ. 2010 ทางสมาชิกรัฐสภาได้ขอแก้ไขตัวกฎหมายในส่วนเกณฑ์อายุของผู้ขายบริการทางเพศ และเรื่องการจดทะเบียนผู้ขายบริการทางเพศในระดับประเทศ

เพราะแต่เดิมเทศบาลเมืองต่าง ๆ จะเป็นผู้รับผิดชอบการจดทะเบียน แต่พบว่าแต่ละเทศบาลมีเกณฑ์การจดทะเบียนแตกต่างกัน มีปัญหาความคลาดเคลื่อนของข้อมูล และมีความยุ่งยาก ดังนั้นจึงเห็นว่าควรที่จะกำหนดรูปแบบการลงทะเบียนให้เหมือนกันทั่วประเทศ แต่ทางฝ่ายสภาสูงเห็นว่าการจดทะเบียนละเมิดสิทธิความเป็นส่วนตัวของผู้ขายบริการทางเพศ เพราะการลงทะเบียนอาจสร้างผลเสียแก่ตัวผู้ขายบริการ อาทิ ธนาคารไม่ปล่อยเงินกู้ในการซื้อบ้านหากรู้ว่าผู้กู้เป็นผู้ขายบริการทางเพศ เป็นต้น ทั้งสองประเด็นยังเป็นที่ถกเถียงอยู่ในสภามากกว่า 4 ปีแล้ว ตัวกฎหมายใหม่นี้ ยังอยู่ในกระบวนการร่างกฎหมาย ยังไม่ผ่านรัฐสภา และมีการโต้เถียงกันถึงความเหมาะสม

- ⁵ Herman Stil. 2014. 'Crimineel' Charles Geerts ontfermt zich over hotelproject op de OvertoomHet Parool สืบค้นจาก <https://www.parool.nl/amsterdam/-crimineel-charles-geerts-ontfermt-zich-over-hotelproject-op-de-overtoom~a3718327/> (2 มีนาคม 2018)
- ⁶ สรุปใจความจาก Bottenberg, Marieke and Marie-Louise Janssen, "Onderzoeksrapport fenomeenonderzoek mensenhandel en mensensmokkel in de Chinese beautybranche", Dienst Nationale Recherche / Universiteit van Amsterdam
- ⁷ Gemeente Amsterdam. 2016. Bestuurlijke Monitor Programma Prostitutie 2016, bijlage 1: Jaarmonitor Programma Prostitutie
- ⁸ Redlight district Amsterdam tour สืบค้นจาก <https://redlightdistrict.amsterdamtours.com/en/history-of-the-red-light-district.php> (28 พฤษภาคม 2022)
- ⁹ ที่มา บทสัมภาษณ์ผู้ทำงานบริการทางเพศที่ได้รับผลกระทบจากการยึดคืนพื้นที่ ใน Bromet, Frans. "de Bezem door de Wallen", documentary in 3 parts, NCRV Dokument.
- ¹⁰ Djanlissa Pringels. Waarom het een gevaarlijk plan is om prostitutie te verbannen van de Wallen สืบค้นจาก <https://www.vice.com/nl/article/jgqkw4/prostitutie-verbannen-van-de-wallen-naar-erotisch-centrum> (28 พฤษภาคม 2022)
- ¹¹ Author Unknown. (2016). Amsterdam polices say no prostitute work voluntarilys สืบค้นจาก <http://behindtheredlightdistrict.blogspot.com/2016/10/amsterdam-police-says-no-prostitute.html> (28 พฤษภาคม 2022)

- ¹² Unknown author. 2017. From sex to smoothies: reforming Amsterdam's red light district สืบค้นจาก <https://www.dutchnews.nl/features/2017/04/from-sex-to-smoothies-reforming-amsterdams-red-light-district/> (28 พฤษภาคม 2022)
- ¹³ สัมภาษณ์เจ้าหน้าที่องค์กร PROUD 12 กันยายน 2016
- ¹⁴ สัมภาษณ์พนักงานร้านนวดชาวไทยแห่งหนึ่งในอัมสเตอร์ดัม 6 กันยายน 2016
- ¹⁵ สัมภาษณ์เจ้าของร้านนวดไทยแห่งหนึ่งในอัมสเตอร์ดัม 20 กันยายน 2016
- ¹⁶ สัมภาษณ์เจ้าของร้านนวดอีโรติกในกรุงเฮก 10 ตุลาคม 2016
- ¹⁷ สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 10 ตุลาคม 2016
- ¹⁸ สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 10 ตุลาคม 2016
- ¹⁹ สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 10 ตุลาคม 2016

บรรณานุกรม

ภาษาอังกฤษ

- Aalbers, M. B. 2011. The Revanchist Renewal of Yesterday's City of Tomorrow. *Antipode*, 43(5): 1695-1724.
- Aalbers, M. B., & Deinema, M. 2012. Placing Prostitution: The Spatial-Sexual Order of Amsterdam and Its Growth Coalition. *City*, 16(1-2): 129-145.
- Aalbers, M., & Sabat, M. 2012. Re-making a Landscape of Prostitution: Introduction to the Special Feature of Amsterdam Redlight District. *City*, 16(1-2): 112-128.
- Bekker, S., & Porthmus, M. A. 2010. Self-Employment in the Netherlands. *European Employment Observatory Review*, 1-7.
- Bovenkerk, F., & van San, M. 2011. Loverboys in the Amsterdam Red Light District: A Realist Approach to the Study of a Moral Panic. *Crime, Media, Culture*, 7(2), 185-199. Retrieved from <https://doi.org/10.1177/1741659011412124>
- Breuil, B. C., & Siegel, D. 2011. Human Trafficking Revisited: Legal, Enforcement and Ethnographic Narratives on Sex Trafficking to Western Europe. *Springer*, 14(1): 30-46.

- Butler, J. 1999. *Gender Trouble: Feminism and the Subversion of Identity*. New York: Routledge.
- Dutch Ministry of Foreign Affairs. 2012. *Dutch Policy on Prostitution: Questions and Answer*. Retrieved from http://www.minbuza.nl/binaries/content/assets/minbuza/en/import/en/you_and_the_netherlands/about_the_netherlands/ethical_issues/faq-prostitutie-pdf--engels.pdf-2012.pdf
- Foucault, M. 1980 'Body/Power'. In Colin Gordon (Ed.) *Power/Knowledge: Selected Interviews and Other Writings, 1972-1977*. (pp. 55-62). New York: Pantheon Books.
- Harcourt, C., & Donovan, B. 2005. The Many Faces of Sex Work. *Sexually Transmitted Infections*, 81(3), 201-206
- Hubbard, P. 2004. Cleansing the Metropolis: Sex Work and the Politics of Zero-Tolerance. *Urban Studies*, 41(9): 129-140.
- Hubbard, P. 2016. Sex work, Urban Governance and the Gendering of Cities. In Brown, G. & Browne, K. *The Routledge Research Companion to Geographies of Sex and Sexualities*, (pp. 337-344). London: Routledge.
- Hubbard, P. 2016. *The Battle for the High Street. Retail Gentrification, Class and Disgust*. Basingstoke: Palgrave Macmillan.
- Laing, M., & Ian, C. 2014. Governing Sex Work in the City. *Geographic Compass*, 8(8): 505-515.
- Liempt, I., & Milena, C. 2017. The Gentrification of Progressive Red Light District and Moral Geographies: The Case of Amsterdam and Zurich. *A Journal of Feminist Geography*, 24(11): 1569-1586.
- Löw, M., & Ruhne, R. 2009. Domesticating Prostitution: Study of an Interactional Web of Space and Gender. *Space and Culture*, 12(2), 232-249. Retrieved from <https://doi.org/10.1177/1206331209331599>

- Nijman, J. 1999. Cultural Globalization and the Identity of Place: the Reconstruction of Amsterdam. *Cultural Geographies*, 6(2): 146-164.
- Uitemark, J., & Duyvendak, J. W. 2008. Civilising the City: Populism and Revanchist Urbanism In Rotterdam. *Urban Studies*, 45(7): 1485-1503.
- Wagner, H., Atkin, S., & Amseburger, H. 2013. *Final Report of the International Comparative Study of Prostitution Policy: Austria and the Netherlands*. Den Haag: Platform 31.
- Yiftachel, O. 2009. Critical theory and 'gray space': Mobilization of the colonized, *City*, 13:2-3, 246-263. Retrieved from DOI: 10.1080/13604810902982227

ภาษาต่างประเทศอื่น ๆ

- Asante, A. & Schaapman, K. 2005. Het onzichtbare zichtbaar gemaakt: prostitutie in Amsterdam anno 2005, http://www.amsterdam.pvda.nl/upload/docs/050520_notitie_prostitutie_def.doc
- Asscher, L. 2010. *de Ontsluierde stad*. Amsterdam: Uitgeverij Bert Bakker.
- Bleeker, Y., Heute, L., Timmermans, M., & Homburg, H. 2014. Sekswerkers aan het woord: De sociale positie van sekswerkers in Nederland in 2014 (Sex workers speaking: The social position of sex workers in the Netherlands in 2014). Regioplan. HYPERLINK "https://repository.wodc.nl/bitstream/handle/20.500.12832/2081/2389a-volledige-%20%09tekst_tcm28-73274.pdf?sequence=2&isAllowed=y"https://repository.wodc.nl/bitstream/handle/20.500.12832/2081/2389a-volledige-tekst_tcm28-73274.pdf?sequence=2&isAllowed=y

- Bolhaar, H.S. 2016. *Slachtoffermonitor Seksueel Geweld tegen Kinderen 2012-2016*. Den Haag: Nationaal Rapporteur Mensenhandel en Seksueel Geweld tegen Kinderen https://www.nationaalrapporteur.nl/binaries/nationaalrapporteur/documenten/rapporten/2018/06/26/slachtoffermonitor-seksueel-geweld-tegen-kinderen-2016/Nationaal+Rapporteur++Slachtoffermonitor+seksueel+geweld+tegen+kinderen+2016_tcm23-335177.pdf
- Bottenberg, M. and Janssen, ML. 2012. *Onderzoeksrapport Fenomeenonderzoek Mensenhandel en Mensensmokkel in de Chinese Beautybranche*. Dienst Nationale Recherche: Universiteit van Amsterdam.
- Bureau of the National Rapporteur. 2016. Monitor mensenhandel. Cijfers vervolging en berechting 2011-2015. (Human trafficking monitor. Data on prosecution and trial 2011-2015). The Hague.
- Gemeente Amsterdam. 2016. *Bestuurlijke Monitor Programma Prostitutie 2016*. bijlage 1: Jaarmonitor Programma Prostitutie.

